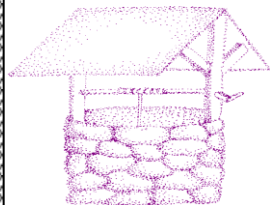

דמשק אליעזר

יו"ל ע"י וועד להוצאת כתבי ר' אלכסנדר אליעזר קנאפפלער שליט"א

בן הגה"צ ר' יצחק נפתלי קנאפפלער זצוק"ל, אבדק"ק טשילע יצ"ו, ומח"ס קני המנורה

ונכד מוהר"ר רפאל אהרן קנאפפלער זצוק"ל, אבדק"ק טיניע יצ"ו, ומח"ס מגורת אהרן

גליון בדברי תורה ובהלכה ואגדה, פנינים יקרים לכבוד שבת קודש וכו' ובדברים העומדים ברומז של עולם

• חמשה עשר באב שנת תשפ"א לפ"ק - שנה ה' גליון ח"י (קס"ד) •

הדפסת הגליון המוגדל מוקדש

לזכר ולעילוי נשמת זוגתי האשה החשובה והצנועה

מרת יוכבד בת ר' נתנאל ע"ה

נפטרה ביום חמשה עשר באב תש"ע לפ"ק

תהא נשמתה צרורה בצרור החיים

רמו לשנה הבאה עלינו לטובה

שנת תשפ"ב

בנימטריא

א-להי אברהם א-להי יצחק וא-להי יעקב

הערות והארות מתקבלות בחיבה

- ❖ RABBI ALEXANDER KNOPFLER
1564 - 48 STREET
BROOKLYN N.Y. 11219
- ❖ TEL: (917) 755-4864
- ❖ FAX: (718) 437-3388
- ❖ Email: 7554864@gmail.com

תוכן הענינים

לגליון המוגדל

נמצא בדף האחרון

דברי תורה לפרשת מקץ תשפ"א – [והוא מוסר השכל לדור הזה]

חידוש שחידשתי בשב"ק מקץ תשפ"א, וכתבתי א' ויגש תשפ"א, וזה החלי בעוהשי"ת.

וְשֵׁם אֶתְנֶנּוּ נָעַר עֲבָרֵי עֶבֶד לְשֵׁר הַמִּבְּחָיִים וְנִסְפָּר לוֹ וַיִּפְתָּר לָנוּ אֶת חֲלֻמֹתֵינוּ אִישׁ כְּחֻלְמוֹ פֶּתָר (מא, יב). פירש"י עברי" אפילו לשוננו אינו מכיר. והקשו בזה (כן הקשה בספר בן לאשרי בשם ספר חמד"ש), דצריך עיון גדול איך היה יכול שר המשקים לשקר ולומר דבר בולט כזה שיוסף אינו מכיר לשון מצרי, בזמן שהיה מדבר עמהם בבית הסהר בלשון מצרי, דבוודאי הם לא ידעו לשון הקודש, ועוד דבזמן שיבוא יוסף לפני פרעה ידבר עם פרעה בלשון מצרי, ועל ידי זה יכיר פרעה בשקרו של שר המשקים. ובוודאי שלאחר י"ב שנים שהיה יוסף במצרים למד איך לדבר בשפת מצרי".

וחשבתי לומר כך, כי בוודאי לא היה כוונת שר המשקים לומר שאינו מכיר שפה המצרית כלל וכלל, אלא אמר עליו שהוא "פאנאטישע חסידישער אינגערמאן" שאינו מתערב בקולטור שלנו, וכמו שאומרים באמעריקא למי שנשמע בקולטור האמעריקאני שנעשה "אמעריקאנער" וכדו', וכן אמר עליו יוסף שנשאר "אן אלטע פארצייטישע חסידישע איד", שאינו סקרן לידע עם החדשות (האלט נישט מיט די נייעס), והוא איש בטלן שלומד ומתפלל תמיד, ואינו רוצה להתערב עמו, ובכן אמר לפרעה, לא יהיה לך כלום מן הבטלן הזה, כי הרי "אפילו לשוננו אינו מכיר", ותיבת "מכיר" הוא מלשון "אנערקענען", שאינו מכיר ה'קולטור' שלנו [וכמו שאומרים אנשי נטורי קרתא תמיד על הציונים 'איני מכיר']. וראיה לזה, כי בפרשת וישב (למ, יא) נאמר וַיְהִי כִּהְיוֹם הַזֶּה וַיָּבֵא הַבַּיִתָּה לַעֲשׂוֹת מְלָאכָתוֹ וְאִין אִישׁ מְאֲנִשֵׁי הַבַּיִת שֵׁם בְּנֵית, ואמרו חז"ל במס' סוטה (לו, והביאו רש"י בקיצור שם) אפשר בית גדול כביתו של אותו רשע לא היה בו איש תנא דבי ר' ישמעאל אותו היום יום חגם היה והלכו כולן לבית עבודת כוכבים שלהם. אבל יוסף הצדיק לא הלך עמהם, אף לא להסתכל מן הצד, מפני שהיה חסידישער איד, ולא רצה להתערב בדרכי הגויים.

אבל האמת הוא, שאם נגזר מן השמים על אחד שיהיה "משנה למלך" אז לא יועיל כלום, והרשע השר המשקים היה יכול לומר מה שרצה לפרעה, ולא הועיל מאומה, ועצת ה' היא תקום. והנה אמרו חז"ל (עירובין נג, סוטה יא.) על הפסוק (שמות א, ח) וַיִּקֶם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרַיִם רַב וּשְׂמוּאֵל חָדָשׁ מִמֶּשׁ וְחָדָשׁ אָמַר שֶׁנִּתְחַדְּשׁוּ גְזֵירוֹתָיו, נמצא שלדעת אחד מהם היינו המלך שהושיב את יוסף למשנה למלך, אלא שאז נגזר מן השמים שלא יקבל שום לשון הרע על יוסף הצדיק, כדי שיהיה הוא המשנה למלך, כדי שיוסתכל מזה שירד יעקב אבינו למצרים.

*

וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל לְמָה תִּרְעָתֶם לִי לְחַגִּיד לְאִישׁ הָעוֹד לָכֶם אַח, וַיֹּאמְרוּ שְׂאוּל שְׂאוּל הָאִישׁ לָנוּ וְלִמְוֹלָדֵתָנוּ לֵאמֹר הָעוֹד אֲבִיכֶם חַי הַיּוֹם לָכֶם אַח וְנִגָּד לוֹ עַל פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה תִּדְוָע גִּדְע בִּי יֹאמֶר הוֹרִידוּ אֶת אֲחִיכֶם (מג, ו-ז).

בפסוקים אלו טמונים דברים נוראים, ודעת תורה אמיתית של יעקב אבינו, שמסר לדורות אחריו, והוכיח את השבטים למה אתם מדברים דיבורים יתרים לגוי, ולמה אתם מספרים לו שיש לכם אב או אח. והם ענו לו שלא ידעו שיאמר להם הורידו וכו'. ומה בא זה להשמיענו, מוסר השכל לדורות, ואתן דוגמא השייך בדורינו אלה, שהרבה פעמים באים הרשעים

^א אמנם החת"ס בתורת משה פר' וישב כתב בתוך דבריו "לפי מה שאמר שר המשקים לפרעה נער עברי אפילו לשוננו אינו מכיר, וא"כ הי' מליץ בינו לבין שר המשקים בפתרון חלמו".

^ב וכאן המקום לרשום מה ששמעתי מאת אמי מורת ע"ה, כי בין מלחמת העולם הראשון והשני, היה קולטור הגוי וההשכלה גדול כל כך, שבעיר לא היו רשאים לדבר רק בשפת הונגארי, כך היה מצב היהדות בעירו. ומאבי מורי ז"ל שמעתי, כי זקינו הגה"צ ר' רפאל אהרן קנאפפלער זצ"ל הי"ד היה רב ואב"ד בעיר קטנה הנקרא 'טיניע', ורצו לקבלו לרב בעיר גדולה [אינני זוכר כבר שם העיר במדוייק], והיה יכול להיות לו מזה פרנסה בריוח, אלא שהתנו עמו שהדרשה צריך לומר על שפת המדינה, ולכן לא קיבלו, וחי כל ימי חייו בדחקות, בעיר קטנה טיניע, מפני שמסר נפשו להחזיק המסורה של אבותינו ורבותינו זצ"ל, ולא רצה לזוז אף זיז כל שהוא מקבלת אבותינו, וכמו שאמרו חז"ל שיציאת ממצרים היה בזכות שלא שינו את "לשונם" ומלבושם וכו'.

וכותבי מכתבי-עתים וכל המרעין בישין רחמנא ליצילן לעיר חרדית, ושואלים מן העוברים ושבים את דעת התושבים בענינים שונים, ויש אברכים צעירים שלא קראו ולא שנו ולא שימשו ת"ח מימיהם, ולא שאלו דעת תורה אם לדבר אליהם או לא, ואומרים דברים שאינם ראויים להיאמר ברבים, והכותבים הללו הם רשעים ארורים שמחפשים רק להכאיב ולהשמיץ את היהדות החרדית, ויש ללמוד מאבותינו ורבתינו למעט את הדיבור עם הגוים, וכמפורש בתורה כאן. וכן מבואר במשנה במס' אבות (פ"ב מ"ג) הוּו זְהִירִין בְּרִשׁוֹת שְׂאִין מִקִּרְבִּין לֹא לְאָדָם אֲלָא לְצוּרֵךְ עֲצֻמֵן גְּרָאִין כְּאוֹהֲבִין בִּשְׁעַת הַנֶּאֱתָן וְאִין עוֹמְדִין לֹא לְאָדָם בִּשְׁעַת דְּחִקוּ.

ובדרשתו אחרונה של הגאון הגדול מוה"ר מיכאל דוב ווייסמאנדל זצ"ל בשנת תשי"ז, הגיד את תכניתו שהוא רוצה שהשיבה שלו יהיה עצמאי, ורצה לנהיג כמה ענינים שיהיה להם מזה פרנסה ותמיכה לבני השיבה, כדי שלא יצטרכו להגיע לטובת הנאה של הרעגירונג, שאם תלויים בהם עוד יבא זמן שיסגרו את המוסדות, והביא כמה ראיות לזה. וידוע כי הרה"ק מסאטמאר בעל דברי יואל זי"ע ועכ"א אמר עליו בעת הספידו שסבר שאני והוא ור' יונתן [ה"ה הגה"צ רבי יונתן שטייף זצ"ל] נלך ביחד לקבל פני משיח צדקינו. וגם הרה"ק בעל דברי יואל מסאטמאר זי"ע ועכ"א התלונן הרבה פעמים שלא נחא ליה כל הענין ליקח ממון מן הרעגירונג, ושאם לא היו לוקחים מהם אז היה הקב"ה שולח עשירים מעצמינו עד שלא היינו צריכים להגיע אליהם.

עכ"פ היוצא לנו מזה, שיש להתבדל כליל מן האומות העולם, ולא יהיה לנו שיג ושיח עמהם יותר מן הצורך, ולמעט את הדיבור עמהם בדברים שאינם הכרחיים, ובפרט בעוה"ר בימינו אלה שרואים לאחרונה שלא רק הגוים מחפשים עלילות עלינו, כמו ביוראפ שרוצים לבטל השחיטה, וכן מצות ברית מילה, ושאר גזירות רעות, וכן כאן באמריקא, לא רק הגוים מחפשים להפריע את החינוך שלנו, אלא בעוה"ר מהרסיך ומחריביך ממך יצאו, שיצאו אנשי בליעל שנתגדלו אצלנו, אשר בוודאי לא היו נשמותיהם אצל מעמד הר סיני, שמחפשים לשבור ולהשמיץ את היהדות החרדית. אבל אנחנו נלך במסירות נפש בדרכי אבותינו ורבתינו זי"ע, ולא נתפעל מהם מאומה, וכמו שאמר הראש ישיבה שלי בנייטרא זה יותר מחמשים שנה, ה"ה הגה"צ ר' יונה הלוי פארסט זצ"ל בעל "דברי יונה", שמה שיש לנו שפע גדול כאן בארה"ב, כל זה הוא בזכות המסירות נפש של אבותינו ורבתינו בעת מלחמת העולם השנייה, שלא היה להם כלום, ולכן הקב"ה משלם לבניהם אחריהם כפליים לטובה ולברכה, ובכן בוודאי שגם אנו נלך בדרכיהם ונמסור נפשינו וממונינו על כל קוצו של יו"ד, ועל כל מנהג ישראל.

וכאן המקום להזכיר, מה ששמעתי כמה פעמים מאבי מורי זצ"ל, שבעת שבתו על כסא הרבנות אמריקא הדרומית, וכל בניו שיחיו היו נמצאים כבר בארה"ב באמריקא, ובכן איוותה נפשו להעתיק דירתו מהתם להכא, ולגור במקום יוצאי חלציו, אבל לא רצה להחליט בעצמו דבר גורלית כזה, ולכן הלך להתיעץ עדי"ז עם הצדיק הדור, ה"ה כ"ק אדמו"ר הגה"ק בעל דברי יואל מסאטמאר זי"ע, לשמוע ממנו חוות דעת קדשו, ולא נחה דעתו של רבינו זי"ע בזה, ולא רצה לומר לו בפירוש לא הן ולא לאו, אבל אמר לו: "די גרעסטע בראך נאך די גרויסע בראך פון די צווייטע וועלט מלחמה, אז אלע אידן זענען געקומען דא אויף איין פלאץ, און אלע מנהגי קודש וואס איז איבערגעגאנגען מדור אחר דור איז אויך אונטערגעגאנגען" [אחד מן הפגעים הגדולים אשר פגעה באחינו בני"א אחרי החורבן הגדול, היה שהציבור נתיישבו כולם במקום אחד, ועי"ז נשכח מהם המנהגים הישיניים אשר נהגו בכל קהלה וקהלה מקום מגורי אבותיהם ואבות אבותיהם זאת מלפנים בישראל], מפני שכל אחד מסתכל על חבירו במה יכולים להקל. ולכן רצה רבינו בעל דברי יואל מסאטמאר זי"ע מאז שיהיה לו 'שמעטל', ושם ינהגו במנהגי קודש כפי שנהגו מאבותינו ורבתינו דור אחר דור.

והעליתי כל זה על הכתב, לבני ונכדיי עד סוף כל הדורות, שישארו נאמנים לדרך הישן המקובל לנו מאבותינו ורבתינו, ובזכות זה ניגאל בקרוב ונלך לקראת משיח צדקינו במהרה בימינו, אמן ואמן.

¹ וידוע שקירב מאוד את כל הרבנים ששימשו ברבנות במקומות אלו, כמו הרב עקשטיין בבונאס איירעס, והגה"צ ר' אברהם לייטנער זצ"ל במאנטיוועדא, וכן אאמו"ר, וכן הרבנים במעקסיקא ובבראזיל, שקירבם מאוד ותמך בידם בכל עת.

בענין לשמוע מוזיק בימי הספירה בעת צער ופחד

אל מעלת כבוד הרה"ג המפורסם, משיב כהלכה ושואל כענין, דברי תורה אצלו קנין, דין הניין, כבוד שם תפארתו

מוה"ר גמליאל הבהן ראבינאוויטש שליט"א

מח"ס "גם אני אודך" המון חלקים, ו"פרדס יוסף החדש" על המועדים, וש"א"ם

קיבלתי שאלתו בזה"ל: "אלו שלא שומעים מוסיקה בימי הספירה עד ערב שבועות, האם אפשר להקל בימים אלו כן לשמוע מוסיקה כיון שיש אזעקות וטילים ה' ירחם, והילדים נמצאים בבית עם פחד וכדומה".

והנה כבוד מעלתו דייק "אלו שלא שומעים", והתכוין למנהג הספרדים שלאחר ל"ג בעומר אין נוהגים אבילות, וכוונתו לשאול אם למנהג האשכנזים שמחמירים עד ערב שבועות, [או עד שלשת ימי הגבלה], אם יכולים להקל בשעות קשות כאלו.

הנה מצינו שאלה כעין זה בדברי הפוסקים, במי שסובל ממחלת המרה השחורה ר"ל, אם מותר לצוות לגוי להדליק מכונת הפאנאגראף (מעפריקארדע"ר הישן) שישמיע לו ניוני מוזיק, וכנראה שהרב השואל שלח שאלה זו לכמה רבנים, שמצאתי שתי תשובות בענין זה בדברי הפוסקים לפני המלחמה, [ואולי יש עוד שלא היה למראית עיני], ואלו הם¹:

בשו"ת ערוגת הבושם (או"ח סימן ס"ח) כתב בזה הלשון: מכתבו הגיעני וכו', וע"ד שאלתו אודות גביר א' אשר יש לו מיחוש נערוועזיטעט, וכאשר שומע קול כלי זמר נחה דעתו עליו, ולקח לו זה זמן לא כביר מכונת כלי זמר שנתחדש עתה שקורין לו פאנאגראף, ונפשו בשאלתו אם מותר לצוות לאחד ממשרתיו בע"ש שיעריך לו המכונה הנ"ל בשבת להוציא קול נגן, בפרט כי בשבת הדבר נצרך לו ביותר, כי בחול היא מרוד בעסקיו, ובשבת שהוא נח מעסקיו מתעורר מיחוש שלו יותר. והנה פרומעכ"ת צידד להקל דבמכונה הנ"ל ל"ש שמא יתקן כלי שיר, דאם יתקלקל א"א לו לתקנו אלא בהפאבריק, וזה לא מסתבר כלל, דלא פלוג רבנן בגזירתן דבכל ענין אסרו השמעת קול משום גזירה שיתקן כלי שיר, תדע דהא אין מספקין ואין מרקדין נמי אסרו מחמת הך גזירה אע"ג דבמספקין ומרקדין גופא ל"ש שיתקן כלי שיר, ועכצ"ל דלא פלוג רבנן ואסרו כל השמעת קול משום השמעת קול דכלי נגון ששייך בו הך מעמא וכו'.

ותו נראה דבלא"ה איכא למיגזר במכונה ההיא שמא יתקן מפי מכל כלי שיר דעלמא, עפ"י משראיתי בתשובת בית יצחק שבח"ב מחלק יור"ד סימן ל"א בדיון אם מותר לרבר בשבת למכונה הנקרא פאנאגראף, והיא כלי הנ"ל שמחזיק הדיבור ימים רבים, וכ' דהוא אסור מפני שנתהוה רושם בהשעוה הנמצאת בהמכונה הזאת והוי ככותב כמבואר בס"י ש"מ, דמוחק שעוה שעל פנקס חייב, והה"ד בכותב על שעוה, והה"ד דאסור להשמיע קול מהפאנאגראף משום משמיע קול, עכ"ד והנה אם נימא כמשמעות דבריו דע"י שמדבר למכונה ונתהוה רשם איכא משום כתיבה דאורייתא, א"כ פשוט דאיכא למיגזר שמא ידבר לתוך המכונה נגונים שיוציא אח"כ בשירה וקול זמרה וא"כ יתחייב משום כותב, אלא אפי' אם נימא כמו שנראה לענ"ד האמת דודאי אין בזה משום חיוב כתיבה מדאורייתא דלא גרע מכותב כלאחר ידו ברגלו בפיו דמשנה שלימה שנינו שאינו חייב חטאת מ"מ וכו'.

אבל כ"כ דיש לפקפק מאחר שאין זה גורם רפואה כלל אלא הנחת הדעת, א"כ כאו"א יקל עצמו לומר לגוי לנגן לו בכינור וכלי נגון, ויתלה עצמו שהיא לצורך הנחת דעתו, ע"כ לענ"ד קשה להורות ולומר היתר בזה, בפרט לפימש"כ פרומעכ"ת דבימי החול אגב עסקו בעסקיו אין לו צורך להנ"ל, א"כ גם בשבת יוכל למצוא נופש לנפשו ע"י קריאת ס"ק בלשון עברי

¹ ציין לי דבריהם ידידי הרה"ג ר' בנימין בערקאוויטש שליט"א, מח"ס "נפלאות מתורתך" וש"א"ס.

וציין עוד למה שהביא שם מספר תפוחי חיים על התורה (מאת הרה"ג ר' חיים אלתר פאנעט ז"ל מקארלסבורג יע"א, חלק שני פר' ואתחנן עה"פ קול גדול ולא יסף) שכתב, וז"ל: פירש בתרגום יוב"ע "והוי קל דבורא מתכתיב על תרין לוחי" וכו'. אמרתי פעם בשיחה לפני חבר מלומדים, כי כל המצאות וחידושים שנתגלו בעולם בדורות האחרונים יש להם שורש ורמז בתוה"ק, כמבואר כאן שהדיבור היה נתפס כביכול על הלוחות ונשאר רישומו לעולם, וכן מ"ש חז"ל אבני ביתו וקורות ביתו של אדם מעידין עליו ביום הדין, משמע שהכל נחרת ככתב על קורות ביתו, אבל אינו נראה לעין, וכן יש להביא ראיות לכל דברי החכמה והמדע כי אין כל חדש תחת השמש וליכא מידי דלא רמיזי באורייתא, ועמ"ש בפ' עקב בפ"י כתובים באצבע אלקים, עכ"ל.

בגופן שלנו וכיו"ב, ויקיים אם תשוב משבת רגליך וכו', וכבודתו ממשות דרכיד ממצוא חפצך ודבר דבר, אז יקיים בו ס'פא דקרא אז תתענג וגו', וכדדרז"ל כל המשמר שבת כהלכתו נותנין לו משאלות לבו, והיה זה שלום, עכ"ל.

וכן נמצא בשו"ת יד יצחק (להרב אברהם יצחק גליק ז"ל, חלק ג' יו"ד סי' שכ"ב), וז"ל: אודות שאלתו שאיש קצין א' סובל חולי הנקרא נערוועז ר"ל ולקה לו כלי זמר שקורין פאנאגראף והי' כנגן המנגן בזה הקל חליו ותהי לו לרפואה ועתה שואל אם מותר לו לומר לא' ממשרתיו בעש"ק שבש"ק ינגן לו על כלי זמר הזה בפרט שבש"ק קשה עליו חליו הנ"ל יען שאינו מרוד בעסקיו וכו'. – ומכל מקום נלענ"ד דבלא"ה לא מיקרי זה תיקון כלל כיון דכבר מתוקן ועומד הכל לנכון, והניגון שממון בכלי זה כבר מוכן שם, וצריך רק לפתוח השרויף שמעכבו ע"ע מלנגן, וא"כ כשבא לפתחו הוי רק כמו שבא לפתוח מנעול הדלת ואין בזה שום איסור, ויש לחוש רק מטעם השמעת הקול, וכבר נתבאר דמצד זה יש להתיר לקצת חולי וצורך רפואה. ולכן גם לענ"ד יש להתיר אם הוא לצורך גדול. – וראיתי שמעלתו כתב דמטעם זה ליתא דשבת דאוושא מילתא אין לאסור כמ"ש בסי' רנ"ג בטחינת הרחיים במקום פסידא, ה"נ יש להתיר במקום קצת חולי רק החושש דילמדו מזה גם אחרים לעשות כן אפי' אינם בחולי זה, ומודינא ל"י שגם אני חושש לזה בפרט דבעו"ה גדולה המכשלה בחילול ש"ק כנודע, ולכן אם איש זה ירא ה' כמ"ש מעל' שכן הוא ימנע עצמו מזה אעפ"י שמצד הדין מותר, מ"מ יזהר שלא יתחלל שם שמים על ידו שמא ילמדו ממנו לשקר ח"ו, לכן בשכר זה ישלח לו השי"ת רפואה שלימה ומחץ מכתו ירפא וכו', עכ"ל.

והנה גם אלו שהחמירו בנידון ההוא, היינו משום חומרא דשבת, וגם משום שיבואו אחרים להקל באופן שאינם רשאים. אבל בנידון דידן שהוא צרת הכלל, וגם הנידון רק באיסור שהוא רק מצד המנהג, ואף במנהג יש כמה חילוקי מנהגים בדבר כמבואר בשו"ע או"ח סימן רצ"ג ובנו"כ שם, ועדת הספרדים נוהגים להקל כבר מל"ג בעומר, וגם שהמדובר מימות החול ולא משבת קודש, ובפרט שהוא עת צרה ליעקב אשר נתקיים מאמר הכתוב מחוץ תשפ"ל תרב ומתדרים אימה גם כחור גם בתולה יונק עם איש שיבה, נראה לענ"ד שהמיקל יש לו על מי לסמוך.

ושוב מצאתי בשו"ת דברי שלום להגאון מאודווארי (חלק ד' קונטרס קיצור פסקי הלכות אות פ'), בנידון חולה, שכתב וז"ל: מכל מקום חולה המושכב על משכבו ונחוץ להפיג צערו איזה שיר ע"י המעיפריקארדע"ר, יש מקום להתיר בין המצרים וכל שכן בימי הספירה, אבל לא מר"ח אב עד תשעה באב, עכ"ל.

ומכל מקום בהיות שבזמנינו אלה מצויים טעיפ"ס הכולל בתוכם ניגונים בלי ליווי של מוזיק [הנקראים "ספירה טעיפ"ס"], והגם שבימי הספירה עצמם אין דעת הרבנים נוחה מהם, מכיון שקשה להבחין ביניהם ע"י תחבולות שונות שעושים שיהא נראה כטעיפ"ס רגילים, אבל בנידון כזה הגם שיכולים להקל, אולי אין כדאי להקל כל כך רק לשמוע טעיפ"ס כאלו, אם די בזה, ואי"ה אשאל בזה דעת הרבנים הגאונים גדולי פוסקים דורינו שליט"א, מה דעתם בזה.

וכל זה מבלי להכניס לעצם השאלה אם מותר לשמוע מוזיק בזמן הזה לאחר חורבן ביהמ"ק, כפי המבואר לכאורה בשו"ע (או"ח סימן תק"ס סעיף ג') וכן גזרו שלא לנגן בכלי שיר וכל מיני זמר וכל משמיעי קול של שיר לשמח בהם [הגה: ויש אומרים דוקא מי שרגיל בהם, כגון המלכים שעומדים ושוכנים בכלי שיר או צינת המספה (טור)], ואסור לשומעם מפני החורבן, ואפילו שיר בפה על היין אסורה שנאמר בשיר לא ישתו יין (ישעיה כד, ט), וכבר נהגו כל ישראל לומר דברי תשבחות או שיר של הודאות וזכרון חסדי הקדוש ברוך הוא, על היין. הגה: וכן לצורך מצוה, כגון, בבית חתן וכלה, הכל שרי (תוספות וסמ"ג והגהות מיימוני), עכ"ל. שכבר האריכו בזה הפוסקים על מה שמכו העולם בזמנינו לשמוע דברי שיר בהזדמנות שונות, ואין כאן המקום להאריך.

והנני בזה ידידו הדורש בשלומו ושלום תורתו באהבה רבה.

אלכסנדר אליעזר קנאפפלער

עש"ק לסדר במדבר תשפ"א

נ.ב. היות שאנו עומדים כעת בשלשת ימי הגבלה, הננו להגיד אימרא נאה מה ששמעתי פעם מרב אחד, שאמר להשואלים ממנו מהו ההכנה הראויה לקבלת התורה? והשיב: על ידי לימוד התורה בהתמדה!.

למה תתראו – התורה חסה על ממונם של ישראל

צו די חרדי'ישע צייטונגען הי"ו.

מזעקט אין די הייליגע תורה, אז יעקב אבינו האט געזאגט פאר זיינע קינדער די הייליגע שבטי יה, אז זיי זאלן גיין קיין מצרים און אהיימברענגן עסן, הגם ער האט געהאט גענוג צו עסן, וויבאלד ער האט נישט געוואלט אז דער גוי זאל וויסען אז ער האט ב"ה צו עסן. אזוי אויך ווען די שבטים זענען צוריקגעקומען און פארציילט וואס האט פאסירט מיט זיי אין מצרים, האט ער געזאגט פאר זיי, פארוואס האט עטץ גערעדט איבריגע ווערטער, פארוואס פארציילט עטץ פארן גוי אז עטץ האט'ס א טאטן און א ברודער, ווי ווייניגער מ'פארציילט פאר א גוי איז אלץ בעסער (אזוי ווי ס'שטייט בפירושע משנה אין מסכת אבות ופרק ב' משנה ג') הו' זהירין ברשות שאין מקרבין לו לאדם אלא לצורך עצמן נראין כאוהבין בשעת הנאתן ואין עומדין לו לאדם בשעת החקו'.

כלפי מה הדברים האמורים, די לעצטערע צייטן פארמערן זיך די ראפעל'ס פון חשובע מוסדות, כולם אהובים כולם ברורים, כמותם ירבו בישראל, אלע טוהען אויף געוואלדיגע זאכן, אבער איין פראבלעם איז דא, אז יעדער וויל דאך כאפן ווי מער קאסטומער'ס, גייט מען אויף די היינטיגע מארקעטינג פראפעגאנדעס, און מען דרוקט פילע פלאקאטן אויף אלע ביימער און אלע פאול'ס, ובפרט די ריזיגע פלאקאטן וואס זעהן אויס ווי גרויסע ליילעכער, וואס מ'קלעבט אן אויף אלע גרויסע ווענט (ספעציעל דארט ווי מ'בויעט נייע הייזער, אבער אויך אין אנדערע פלעצער), וואס דארט שטייט געווינט \$20,000 קעש, \$50,000 קעש

Win \$50,000 cash

מיט בילדער פון הויפעניס קעש, וואס דאס רייצט אויף אונזערע נישט-אידישע שכנים, וואס דער גוי להבדיל אלף אלפי הברלות ווען ער זעהט די אלע פלאקאטן פון אלע זייטן מיט בילדער פון געלט געלט געלט און נאכאמאל געלט און נאכאמאל געלט, באקומט ער אזא מין קנאה ושנאה אויף די חרדי'ישע אידן, ער טראכט ביי זיך אז אין די חרדי'ישע פלעצער איז מען נאר פארנומען מיט געלט, זיכער דרייט זיך דארט אסאך געלט, און אסאך קעש געלט, און נאך און נאך וואס מיר ווילען אפילו נישט ארויסשרייבען.

דער אמת איז, אז די אלע פלאקאטן צאלט זיך ניטאמאל אויס, די הוצאות זענען גאר גרויס, און ס'זענען כמעט נישט פארהאן קיין מענטשן וואס זאלן קויפן א ראפעל וויבאלד ס'הענגט ריזיגע ליילעכער אין די גאסן. אויב האט ער א געפיהעל צו דעם מוסד, און ער קען זיך ערלויבן, וועט ער סיי ווי קויפן דעם ראפעל ווען מ'זייט אין ביהמ"ד, און אויב נישט וועט נישט העלפן די אלע אדווערטייזמענט'ס, וואס איז ארויסגעווארפן הקדש-געלט.

נאך א שאדן פאר אידיש וואס דאס ברענגט אן בעקיפין, איז דאס וואס מענטשן רייסען עס אראפ צומאל, אדער פאלט עס אליינס אראפ דורך א רעגן אדער ווינטען, און ס'מאכט אן שמוץ (ס'איז אפילו קעגן די געזעץ אויפצוהענגען די פלאקאטן אין די גאסען), און נאכדעם באקומט דער אייגענטימער פון די הויז וואס ס'פאלט אריין די אלע פלאקאטן אין זייער רשות גרויסע טיקעט'ס, וואס אזא סומאניס קאסט פון \$200 און ארויף.

ס'וואלט געווען א שיינע זאך, א צניעות'דיגע זאך ווען די ראפעל'ס מאכט מען אין ביהמ"ד, צעווישן אידן, און די די רבנים און אדמורי"ם וואלטן געדארפט מעורר זיין דערויף אז קיין שום ראפעל זאל נישט ארויסקומען מיט בילדער פון קעש געלט, וואס דאס רייצט נאר אויף די גוים, און ברענגט נאר קנאה ושנאה.

איך האף אז די דאזיגע ווערטער וועט ברענגען די ריכטיגע התעוררות, און מ'זאל אויפהערן מיט די אומנויטיגע פראפעגאנדע.

ווי עס שרייבט צו אייך א שמענדיגע ליינער

וואס די הארץ ווייטאגט אים אז מ'מאכט שאדן אידיש-געלט און הקדש-געלט, וואס נישט נאר וואס מ'פארברענט געלט און ס'ברענגט נישט געלט, מאכט עס נאר שאדן פאר אחינו בני ישראל, און מעגליך פאר די צוועק אליינים.

דעת תורה ודעת קדשו של רביה"ק מסאטמאר זצוק"ל זי"ע ועב"י אמן ואמן

איך האב אמאל געהערט פון א חשובע רב זצ"ל, וואס ער האט מעורר געווען אויף דעם ענין וואס מ'פארט אוועק אויף מקומות הק', ווען מ'קומט אן עיר-פארט איז עס פול מיט ראיות אסורות, ווען מ'זייט ארויף אויפן פליגער איז פול מיט פריצות, ווען מ'קומט אן אהין איז פול מיט פריצות, און ווען מ'קומט צוריק איז נאכאמאל סיי ביי די פליגער און סיי ביי די עיר-פארט איז פול מיט פריצות, און ס'איז יצא שכרו בהפסדו. האט ער געזאגט, ווער ווייסט צו ס'איז טאקע א מצוה צו פארן.

איך וועל נאר צולייגען אז מ'זעהט אינעם ספר על הגאולה ועל התמורה (סימן ק"ח), דעם דעת תורה און דעת קדשו פון רביה"ק מסאטמאר זצוק"ל אז צו פארן אויף מקומות הק' איז נישט געמאכט פאר יעדן איינעם, ס'איז נאר געמאכט פאר צדיקים קדושים וטהורים וואס זענען אויסגעארבעט, און זיי ווייסען די סוד פון התדבקות נפש בנפש ורוחא ברוחא, עיי"ש¹.

דאס איז בנוגע די חלק הרוחני וואס קומט ארויס פון די אלע נסיעות. יעצט וועלן מיר אביסל רעדן איבער די גשמיות'דיגע חלק:

מ'לאזט זיך קאסטן שווערע טויזנטע דאלערס, און מ'זווערט גרויסע בעלי חובות, מ'הייבט אן צו דרייען מיט גמ"ח'ס און מיט קרעדיט קארד'ס, און מ'פאלט אריין טיף טיף אינעם זומפ, און אלעס מיטן תירוץ אז מ'ווייל בעטן פונעם אויבערשטען געזונט פרנסה נחת דעריבער פארט מען אוועק אין די מרחקים. די אמת איז אבער, אז ווען דער אינגערמאן וואלט געקענט אויפשטיין פרי שבת צופרי, און זיך אנטוהען דעם טלית אויפן קאפ און נישט ארויסקוקען פון אדון עולם ביז אדון עולם, און זיך בעטן ביים רבש"ע פאר זיך פאר די בני בית פאר די משפחה, פאר געזונט פרנסה נחת, און נישט ארויסרעדן קיין איין ווארט פון אדון עולם ביז אדון עולם, וואלט ער מער אויפגעטוהען ברוחניות ובגשמיות.

זאל די אויבערשטער העלפען, אז אונזערע תפילות סיי ווי מ'איז זאל נתקבל ווערן ברחמים וברצון, אזוי ווי אלע ערליכע אידן האבן זיך געפירט אין אלע דורות אז מ'איז געקומען צייטליך אין ביהמ"ד. איך רעד שוין נישט פון אויסזאגן גאנץ תהלים אין ביהמ"ד, איך רעד נישט פון גיין צו א שיעור פארן דאווענען, וואס איז אויך גאר וויכטיג, אבער כאטשיג זיין אין שוהל ביי ברכות, און פון דארט זאל ער גיין ווייטער די גאנצע דאווענען, און נישט ארויסרעדן קיין איין ווארט פון אדון עולם ביז אדון עולם, וועט ער זעהן נסים ונפלאות אין אלע הינויכטן תורה ותפילה אידיש נחת, אלעס וועט גיין אויף זייער א שנעלע וועג.

זאל די אויבערשטער העלפען, אז אונזערע תפילות ווי מ'איז זאל נתקבל ווערן ברחמים וברצון, און מ'זאל זעהן אסאך אידיש נחת פון אונזערע קינדער און אייניקלעך, זיי זאלען גיין בדרכי אבותינו ורבותינו עד ביאת משיח צדקינו במהרה בימינו אמן ואמן.

הכו"ח לכבוד ה' ותורתו
הרוצה בעילום שמו
בארא פארק יצ"ו

¹ וז"ל: ובאמת כל ענין הליכה אל הקברים אינו ענין אלא לבני אדם גדולים וצדיקים היודעין ומבינים סודן של הדברים, והוא ענין התדבקות נפש בנפש, כמבואר בזה"ק פ' אחרי (דף ע' ע"ב) וז"ל בשעתא דאצטריך עלמא רחמי וחיי אזלי ומודעי להו לנפשייהו דצדיקיא ובכאן על קברייהו אינון דאתחזי לאודעא להו, מ"ט דשוין רעותא דלהון לאדבקא נפשא בנפשא, וכדין אתערין נפשייהו דצדיקיא ומתכנפי ואזלין ושאיין לדמיכי חברון, ומודיעי להו צערא דעלמא וכו'. ועוד שם בזה"ק (דף ע"א ע"ב) כד ישראל אתאן למיתיהון אתיין בכמה תשובה לקמי קוב"ה בתבירו דלבא בתענית לקבלי, וכלא בגין דנשמתין קדישין יבעון רחמי לקמי קוב"ה עלייהו וקוב"ה חיים על עלמא בגיניהון, עכ"ל.

והב"ח ביו"ד (סו"ס ר"ז) הביא תשובה מהר"ר חיים פלטיאל זללה"ה על הנודרים לילך לבית הקברות שכתב דנראה קצת כדורש אל המתים, וכלב שנשטתח על קברי אבות התפלל להקב"ה במקום קדושה כדי שתהא תפילתו נשמעת, דמצינו שהמקום גורם כדכתיב באברהם אל המקום אשר עמד שם מלמד שהמקום גורם וכו', אך נשים ובני אדם שאינם יודעים זה לא ידעתי הליכתן למה. ואני רגיל לפתוח להם בחרטה ויתירו להן הנדר ויתן לצדקה מה שהי' מוציא הוצאות על הדרך, חוץ משכר טרחו וכו', וכ"ז יתן לצדקה וינצל מצעקה עכ"ל. וסיים הב"ח אלא שכבר החזיקו במנהג ואין מוחה וכו'.

מבואר מכל הלין דלא נתקנה ענין הליכה על הקברים אלא לבני אדם גדולים וצדיקים כמבואר בזה"ק הנ"ל, אבל לבני"א הפשוטים ובפרט מי שלא תיקן עדיין פגמי נפשו הוא סכנה גדולה שלא יתגרו ויתדבקו בו החיצונים. גם מבואר בזה"ק הנ"ל דצריך לבוא בתבירו דליבא ובתשובה ובכיות והתעוררות גדול. אבל בעוה"ר שנתרבה הפריצות במקומות הקדושים ומשביעין עיניהם בעריות ר"ל ובאין לידי שמיעת דברי מינות ולהתחברות עם מינים ואפיקורסים, והרבה באין בעצמם לידי הרהור מינות לשבח הרשעים והצלחתם כנ"ל, בודאי ראוי למנוע מזה. וחלילה לבוא למקומות הקדושים במחשבות מתועבות כאלה, ובלי ספק דלא ניחא לצדיקים השוכנים שם ולא לרצון היא להם.

דרשת נעילת החג – פסח תשפ"א לפ"ק

• ביאור נפלא במשנה ד"כל ישראל" ומשנה "רבי חנניא בן עקשיא" שאומרים בפרקי אבות •

חז"ל (שבת ל:) זאגן דאך אז רבה, איינע פון די הייליגע אמוראים, ווען ער האט אנגעפאנגען לערנען האט ער געזאגט א מילתא דבריהותא, איז לאמיר זאגן קודם א "מילתא דבריהותא".

די חמץ האט געהאט גרויסע טענות צום רבש"ע, אז א גאנץ יאר עסט מען פון אלע זיינע חמץ, אבער אז ס'קומט ערב פסח, פארברענט מען אים, מיזארפט אין די מיסט, מ'פארקויפט אים צום גוי, היתכן. האט די אויבערשטער געזאגט, געדענקסט ווי אזוי ס'איז געווען אין מצרים, אז קודם איז געווען געברענגט און אַרבעט מאַות שְׁנָה, און נאכדעם איז געווען נאָר איין ברוש גָדוֹל, דו וועסט נאך זעהן וואס ס'וועט זיך אפטוהען מוצאי פסח אין אלע געשעפטן און רעסטוראנטען, מ'וועט קויפן אלע חמצ'דיגע מאכלים און פיצא, מ'וועט שטיין שעות ארוכות אין די ליניע כדי צו איינקויפן א שטיקעלע חמץ, און מ'וועט אהיימקומען מיט אזא שמחה אז מ'האט אהיימגעברענגט חמץ, אזוי האט ער בארוהאיגט דעם חמץ.

*

אזוי ווי ס'קומט זוממער און מ'זייט לערנען יעדע שבת נאכמיטאג "פרקי אבות", וויל איך זאגן א ווארט אין די משנה, נאר איידער איך הייב אן וויל איך מקדים זיין א ווארט פון מיין טאטן זצ"ל, כדי צו מקיים זיין וואס חז"ל זאגן (קידושין לא): "מכבדו בחייו ומכבדו במותו", ומעשה שהיה כך היה, ווען ער פלעגט פארלערנען פרקי אבות ביי זיך אין ביהמ"ד, פלעגט אייביג זיין 2 אידען וואס פלעגן שטיין אינדערויסן און ווארמן פונקטליך ביז ווען ער ענדיגט די דרשה אין פרקי אבות, און נאכדעם זענען זיי אריינגעגאנגען. געדענק איך אז מיין טאטע האט זיי איינמאל געזאגט, במילא עמץ האט נישט ליב מיין גאנג ווי אזוי איך לערן פאר פרקי אבות, און עמץ בלייבסט אינדערויסן, בין איך ענק דן לכף זכות, אבער וואס וועט זיין מיט די מדרש (קהלת רבה פרשה ט' סימן ז) וואס זאגט "בשעה שהזקן יושב ודורש ועונין אחריו אמן יהי שמו הגדול מבורך אפי' יש לו שטר גזירות של מאה שנה הקדוש ברוך הוא מוחל על כל עונותיו", דאס דארף עמץ זעהן נישט צו מוותר זיין.

*

די פרקי אבות הויבט זיך אן מיט די משנה פון "כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב", שטעלט זיך די קשיא אויב יעדער האט א חלק אין עולם הבא, אויב אזוי פארוועס האט מען געמאכט די גיהנם?

די 2טע קשיא איז, לאמיר עס מסביר זיין כדי לשבר את האזון, אויב למשל מ'וועט צוזאגן אז א יעדע איד וואס שמועסט נישט פון אנפאנג דאווענען ביזן סוף וועט באקומען א מתנה א שיינעם אויטא, צו וועט ער דען באקומען נאר א חלק פון אן אויטא, נאר א טיר אדער נאר א רעדל פון א אויטא? ניין, ער באקומט דאך א גאנצע אויטא, איז ווי אזוי איז שייך צו זאגן ער באקומט נאר א "חלק" פון עולם הבא? מ'ווייס מיר דאך אז יעדער איינער דארף זאגן "בשבילי נברא העולם" (סנהדרין פ"ד מ"ה), ער דארף דאך באקומען א גאנצע עולם הבא.

די 3טע קשיא איז, וואס הייסט "יש להם חלק", לכאורה וואלט געדארפט שטיין "יהיה להם חלק לעולם הבא", וואס הייסט "יש להם" אז זיי האבן שוין.

און אזוי איז נאך דא פילע קושיות ואס מ'קען פרעגן, ווי למשל אויפן לשון "לעולם" הבא, וואס עס וואלט געדארפט שטיין "בעולם" הבא, און נאך, וואס מיר וועלן נישט מאריך זיין יעצט.

*

נאר כדי צו פארשטיין די משנה, דארף מען מקדים זיין די לעצטע משנה (מכות פ"ג משנה ט"ז), וואס מ'פירט זיך צו זאגן נאכ'ן לערנען פרקי אבות, וואס דאס איז רבי חנניה בן עקשיא אומר רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצות שנאמר (ישעיה מב, כא) ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר. שמעלם זיך לכאורה די קשיא, ווען איינער האט למשל א גוטע ארבייטער, ער פירט אים די גאנצע געשעפט, און די בעל הבית פארלאזט זיך אויף אים אינגאנצען, ער איז א געטרייע מענטש, א ערליכע מענטש, ער קומט באצייטענס, ער זוכט נישט קיין תירוצים יעדן טאג פארוואס ער האט פארשפעטיגט, וועט דען די בעל הבית זאגען, ווייל דו ביסט אזוי געטריי פאר מיר וועל איך דיר געבן נאך אסאך ארבעט? אוודאי נישט, פארקערט, ער וועט זוכן אים גרינגער צו מאכן, כדי ער זאל ווייטער ארבעטן פלייסג און מיט א געשמאק. די זעלבע זאך איז נישט צום פארשטיין וויייל חביבין ישראל, וועגן דעם הרבה להם תורה ומצות, ער האט געוואלט מוכה זיין אידישע קינדער, לייגט מען ארויף נאך עול אויף א געטרייע מענטש?

נאר די תירוץ איז, אז נישט יעדע איד קען מקיים זיין יעדע מצוה, למשל א ישראל קען נישט מקיים זיין די מצות וואס א כהן טוט, און א כהן קען נישט טוהען אסאך מצות וואס נאר א ישראל קען טוהען. זאגט די משנה, אז ס'איז דא אן עצה אויף דעם, מ'זאל זיין באחדות, באהבה ואהבה ורעות, כדיבוק חברים, זאגט די משנה "כל ישראל", די ראשי תיבות פון כל ישראל, איז כהן לוי ישראל, ווען די כהן לוי ישראל וועלן ארבעטן צוזאמען, דעמאלט'ן וועט זיין "יש להם חלק", האט יעדער איינער א חלק אויך אין דעם אנדערען חלק, און אפילו אויב מ'קען נישט צוקומען צו טוהען אלע מצות, זאגט די אויבערשטער "הרבה להם תורה ומצות", פאר א כהן לוי ישראל, אזוי אז ווען "כל ישראל" וועט זיך האלטען צוזאמען באהבה ואהבה ורעות, וועט איינער קענען צוקומען צום אנדערען חלק אויך.

*

נאך אן אופן איז דא, וואס מיט דעם וועל איך מסיים זיין, וואס מ'קען אין דעם מאריך זיין. ס'ווערט געברענגט פונעם הייליגען אפטא רב זי"ע, דער בעל "אוהב ישראל", אז אמאל איז אריינגעקומען צו אים אין א שטוב א גרויסע עושר, און ער זעהט אים זיצען אין א ווארעמע שטוב, אויף א שיינע בענקל, מיט א ווארעמע גלעזל טיי, די עושר קומט אריין קאלט און פארפרוירן פון די וועטער אינדערויסן, און ער פרעגט דעם רבי'ן, אויב די רבי האט עולם הזה, צו ער וועט האבן עולם הבא אויך.

ענטפערט אים די אפטא רב זי"ע, דו נארישע איד, מה-דאך דו וואס דו ארבייטס גארנישט אויף עולם הבא נאר אויף עולם הזה, האסטו קיים קיים עפעס פונעם עולם הזה, איך, וואס איך ארבעט גארנישט אויף עולם הזה, נאר אויף עולם הבא, און קוק אן איך האב עולם הזה, וועל איך דאך אוודאי האבן עולם הבא, זיכער וועל איך האבן ביידע וועלטן.

מען זאגט נאך פון איינע פון די גדולי ישראל, אז עמיצער האט געמאכט א יששכר זובולון געשעפט, און ער האט אויסגעהאלטען א כולל אינגערמאן. האט אים די עושר געפרעגט אויב ער גייט "באמת" באקומען עולם הבא, האט ער אים געזאגט עולם הבא וועסטו זיכער באקומען אלץ שכר, די שאלה איז נאר אויף עולם הזה, עולם הזה האט נאר דער וואס זיצט און לערנט און איז עוסק בתורה עבודה און גמילות חסדים.

דאס איז די ענין פון כל ישראל, אז מ'האלט זיך צוזאמען, דער תלמיד חכם ווערט געשטיצט דורך א יששכר זובולון געשעפט, ווען כל ישראל דו וועסט זעהן זיי זענען צוזאמען, דער תלמיד חכם איז בבחינת כהן, "יש להם חלק" האט מען שוין אויף די וועלט א חלק אין עולם הבא.

זאל די אויבערשטער העלפען אז די הייליגע יום טוב זאל אונז ברענגען השפעות טובות רפואות און ישועות, ברוחניות ובגשמיות, און א געזונטע זוממער, לשנה הבאה בירושלים, אמן ואמן.

אמר ריש לקיש כל העונה אמן בכל כוחו פותחין לו שערי גן עדן.
(שבת קי"ט)

כי הגן עדן יש לו הרבה שערים מחיצה לפנים ממחיצה, וכמ"ש כל צדיק וצדיק נכוח מחופתו של חבירו, ובפרק שואל אמרו כה"ג כל צדיק וצדיק יש לו מדור לפי כבודו, ואמר שזה העונה אמן בכל כחו שפותחין לו כל השערים מחדרי גן עדן.
(מהרש"א שם)

ונראה לי כס"ד, דהנשמה בשעת פטירתה מן הגוף פורחת באויר כדי ללכת לגן עדן אם היא צדקת, אך ודאי אין פותחין לה שערי גן עדן אלא עד שתגיע לשער, מה שאין כן זה העונה אמן בכל כוח זכות זה יועיל לה שפותחין לה שערי גן עדן תיכף ומיד מעת שהתחילה לילך באויר עולם הזה, שתראה מרחוק את שערי גן עדן פתוחים לפנייה קודם שתגיע להם, ויש לה נחת רוח בזה, וגם הוא סימן של מעלה גדולה אצל הצדיקים, ואין לה פחד מלהט החרב אשר המה חוץ לשערי גן עדן כשתראם מרחוק קודם שתגיע אצלם, עכ"ל.
(הגה"ק בעל בן איש חי בספרו בן יהודע, שבת שם)

לבד מה שמכניסין אותו לגן עדן, אלא שעוד פותחין לו, שעומדין ומקבלין פניו שלא יהא צריך לצלצל בשערי גן עדן עד שיכניסוהו.
(עין ישראל שבת קי"ט)

ריש לקיש זאגט, ווער ס'ענטפערט "אמן" מיט זיין גאנצן כח, עפענט מען אים די טויערן פון גן עדן.
(שבת קיט:)

די גן עדן האט פיל טויערן, איין מחיצה טיפער פונעם אנדערן מחיצה, און אזוי ווי חז"ל זאגן אז א יעדע צדיק וועט זיך אפבריען פון די חופה פון זיין חבר, און אין פרק שואל זאגן חז"ל ענליך צו דעם אז א יעדע צדיק האט א שטוב לויט זיין כבוד, אויף דעם זאגן חז"ל אז ווער ס'ענטפערט "אמן" מיט זיין גאנצן כח, עפענט מען אים אלע טויערן פון די שטיבער אין גן עדן.
(מהרש"א שם)

ס'געפעלט מיר צו זאגן בס"ד, אז די נשמה נשעת ס'נייט ארויס פונעם גוף שווענט עם אין די לופט, כדי צו גיין אין גן עדן אויב זי איז א צדיקת, אבער דאס איז זיכער אז מ'עפענט איר נישט אויף די טויערן פון גן עדן נאר ווען זי דערגרייכט דעם טויער. אבער דער וואס ענטפערט אמן מיטן גאנצן כח, וועט די זכות איר העלפן אז מ'עפענט תיכף די טויערן פון גן עדן, תיכף ומיד ווען זי הייבט אן צו שוועבן אין די לופט פון די וועלט, כדי זי זאל שוין זעהן פונדערווייטעניס ווי די טויערן זענען אפן פאר איר נאר בעפאר זי דערגרייכט זיי, און זי האט א נחת רוח פון דעם, און דאס איז אויך א סימן פון א גרויסע מעלה ביי צדיקים, און זי האט נישט קיין פחד פון די שארפקייט פונעם שווערד וואס איז אינדערויסן פון די טויערן פון גן עדן, ווען זי וועט זיי זעהן פונדערווייטעניס נאך בעפאר זי דערגרייכט זיי.
(הגה"ק בעל בן איש חי בספרו בן יהודע, שבת שם)

אויסער וואס מ'פירט אים צום גן עדן, עפענט מען עם אויף פאר אים, און מ'שטייט און מ'איז אים מקבל פנים, כדי ער זאל נישט דארפן קלינגען ביי די טויערן פון גן עדן ביי מ'טראגט אים אריין.
(עין ישראל שבת קיט:)

בענין אמירת קדיש לאחר עלינו – במקום שאין אבל או חיוב

לכבוד אהובי ידידי ... נ"י

ס'איז געווען אסאך מחברים וואס ווען זיי האבן געשריבען א בריוו אדער א תשובה צו איינעם איבער א פערזענליכע ענין, האבן זיי נישט ארויסגעשריבען די נאמען, ווייל זיי האבן נישט געוואוסט צו זיי געבן אפ די ריכטיגע כבוד וואס קומט זיך פארן מענטש, דערבער האבן זיי מחליט אז צומאל איז בעסער אינגאנצען נישט צו דערמאנען דעם נאמען, במילא משום "לא פלוג" האבן זיי קיינמאל נישט געשריבען די נאמען. [אגב, זעהט מען אין תשובת חתם סופר אן אינטערסאנטע זאך, אז די 2טע טאג יו"ט שבעות איז נישט וועגן ספיא דיומא, נאר וועגן לא פלוג פון פסח און סוכות, עיי"ש ותמצא נחת].

אויף די קשיא וואס איר האט מיר געפרעגט פארוואס איך האב געזאגט קדיש, וויל איך איך מסביר זיין:

ס'איז באקאנט די מעשה אז איינער האט אמאל געזעהן דעם גרויסן גאון דער חפץ חיים זי"ע לערנען משניות, און אים געפרעגט פאר וועמענס נשמה ער לערנט משניות, האט די חפץ חיים געענטפערט "פאר מיין אייגענע נשמה", און ער האט זיך ערקלערט, אויב איז לערנען משניות אזוי חשוב, אז ס'מאכט אן עליה פאר די נשמה, (משנה אותיות נשמה), אויב אזוי פארוואס דארף איך ווארטן ביז נאך די 120, וואס אפשר וועט מיין זעהן לערנען משניות לעילוי נשמת, און אפשר נישט? איך לערן שוין משניות פאר זיך אליינס, פאר מיין אייגענע נשמה...

אין שולחן ערוך ברענגט די רמ"א, אז אפילו ווער ס'האט א טאטע מאמע מעג זאגען קדיש נאך עלינו "אם אין אביו ואמו מקפידין", און אזוי ווי בעוה"ר מיינע עלטערן טאטע מאמע זענען שוין אויף יענע וועלט, איז ווען ס'איז נישטא קיין אבל אדער א חיוב, זאג איך קדיש מפני כמה טעמים:

א] קודם כל, די זעלבע טעם, להבדיל בין חיים לחיים, אזוי ווי די חפץ חיים, פארוואס דארף איך ווארטן אז די קינדער זאלן זאגן קדיש, ווען איך קען שוין אליינס זאגן קדיש.

ב] די גמרא (שבת קט"ז) זאגט, "כל העונה אמן בכל כחו פותחין לו שערי גן עדן", נאך זאגט די גמרא "העונה אמן בכל כחו קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה", די מדרש זאגט (דברים רבה פרשה ז' סימן א', וכו' ברוקח הלכות ברכות סימן ש"כ בשם "ירושלמי") "אמר רבי יודן כל מי שעונה אמן בעוה"ז זוכה לענות אמן לעתיד לבא", און אזוי איז דא נאך פילע מאמרי חז"ל איבער די געוואלדיגע מעלות פון ענטפערן אמן, ווי איך האב שוין מאריך געווען במקומות אחרים.

און דאס אלעס איז נאר דער וואס איז "עונה אמן", און כל שכן קל וחומר בן בנו של קל וחומר, דער וואס זאגט די גאנצע קדיש, איז זיכער אז מ'איז קורעין לו גזר דינו, ווייל ער איז דאך דער גורם אז די גאנצע מנין זאל ענטפערן אמן און אמן יהא שמיה רבה, איז דאך אוודאי און אוודאי א געוואלדיגע זכות הרבים צו זאגן קדיש.

און באמת וואלט איך געדארפט אפשרייבען א באזונדערן גליון וואס זאל זיין מיוחד אויף די ענינים, ועוד חזון למועד בעוה"ש"ת. [זעה אויך די פריערדיגע בלעטער וואס איך בין מעתיק וואס איך האב שוין געברענגט עטליכע מאל אין מיין גליון דמשק אליעזר]. דאס אליינס איז גענוג פארוואס איך זאג קדיש, און פארוואס איך וויל מוכה זיין אנדערע אידן צו ענטפערן אויף די קדיש אמן.

הכ"ד ידידך הדורש בשלומך הטוב

אלכסנדר אליעזר קנאפפלער

נ.ב. איך האב געהערט אמאל פון א חשובין רב, וואס ער זאגט קדיש יעדן שבת קודש נאך זיין "שיעור", און מ'האט אים געפרעגט פארוואס ער זאגט קדיש, האט ער געזאגט, אז ער איז חושש אפשר האט ער נישט גענוג מכבד געווען זיין טאטן ביים לעבן, און ס'איז דאך דא אן ענין פון "מכבדו בחיים ומכבדו במותו", וועגן דעם איינמאל א וואך געט ער אוועק די קדיש פון נאכן שיעור פאר די נשמה פון זיין טאטע.

הערה לגליון עלים לתרופה – בענין אחיזת הציצית בתפילין דר"ת

בגליון עלים לתרופה פר' אחרי קדושים תשפ"א (גליון אלף רס"ב) מדור עלי אורח בשאלה ראשונה, איתא בזה הלשון:

אמירת אמ"נ בקריאת שמע שעל המטה ובתפילין דר"ת

שאלה: בקריאת שמע בתפילין דר"ת, ובן בקריאת שמע שעל המטה, האם צריך להקדים ולומר "א-ל מלך נאמן"?

תשובה: הנה, טעם אמירת "א-ל מלך נאמן" לפני קר"ש הוא, כי בקריאת שמע יש רמ"ה תיבות, ובג' תיבות אלו משלימים לרמ"ח תיבות (עי' או"ח סי' ס"א ס"ג ברמ"א דהקורא קר"ש ביחיד יאמר אמ"נ, ועיי"ש במשנ"ב שהביא מהפוסקים "דמנהג קדוש הוא"). והנה בתפילין דר"ת – יש שכתבו דסני בקריאת שתי פרשיות (עי' מ"ב סי' לד ס"ק טו – דאין צריך לקרוא פרשת ציצית בתפילין דר"ת "כי חששא דשמא העיד עדות שקר כבר תיקן בשתי פרשיות", עיי"ש בשם הפרמ"ג ובן אי שם בא"ר ובעטרת זקנים). ברם יש שכתבו שנכון לומר כל הג' פרשיות של קר"ש. עיי' תשו' מהר"ם שיק (או"ח סי' כה), ובס' תורת חיים (סי' לד סק"ה) כתב שכן נהג אביו בעל המחנה חיים, ועיי' ג"כ בשו"ת זכרון יהודה (ח"א סי' יט) דאין לשנות ממנהג דעלמא לומר בתפילין דר"ת כל הג' פרשיות דקר"ש (ועיי' בפסקי תשובות סי' לד סק"ח שציין לעוד מ"מ שכתבו דיש לקרוא כל הג' פרשיות).

לכן נראה, דאלו שאומרים רק שתי פרשיות של קר"ש, א"כ אין מקפידין לומר רמ"ח תיבות אין צריך לומר אמ"נ, אבל אלו שנוהגין לומר כל הג' פרשיות א"כ יאמרו אמ"נ כדי להשלים רמ"ח תיבות. [ושמעתי מהרה"ח ר' נחמן דאקס ז"ל שבבעלזא נהגו לומר כל השלש פרשיות של קר"ש בתפילין דר"ת אבל לא נשקן הציצית כמו שנוהגין בתפילין דרש"י, עיי' סי' כד ס"ד]. ובן אלו שנוהגים בקר"ש שעל המטה לקרוא כל הג' פרשיות, יאמרו ג"כ אמ"נ כדי להשלים רמ"ח תיבות, ע"כ.

ואמרת להעיר על זה, דגם בק"ק באבוב אין נושקין הציצית בתפילין דר"ת, ועייין בשו"ת מהר"ם שיק (או"ח סימן כ"ג) שכתב וז"ל: ואשר שאלתנו למה אני נוהג לומר בתפילין של ר"ת ג' פרשיות של ק"ש, ובש"ע או"ח סימן ל"ד ובמחש"ק שם ובפמ"ג שם כתבו שאצ"ל רק ב' פרשיות, אבל ראיתי מרבנים קשישאי שאומרים כל הג' פרשיות, והם אמרו רק אינו צריך אבל איסור ליכא. אמנם נראה לפענ"ד דטוב וישר הוא לומר כל הג' פרשיות, חדא עפ"מ"ש המג"א בסי' כ"ה סעיף ו' כתב הב"ח בשם הגאון מו"ה פייביש שצריך לקרות בתפילין גם ב' פרשיות קדש והי' כי יביאך וכו', יע"ש שהאריך בזה.

גם בספר תורת חיים (סימן ל"ד) ובשו"ת תורת יקותיאל (מהדו"ק או"ח סימן כ"א) מבואר שיקראו בתפילין דר"ת כל הג' פרשיות של קריאת שמע. וכ"כ בשו"ת זכרון יהודה (סימן י"ט) שהעולם נהגו לקרות כל הג' פרשיות. גם מרן רביה"ק מסאטמאר זי"ע נהג לומר כל הג' פרשיות, אך לא אחז הציצית (שו"ע הל' תפילין עם ליקוטי דברי יואל, בהגהות זכר טוב סימן ל"ד אות ה').

ועיין בשו"ת קנין תורה (חלק ו' או"ח סימן ד' סוף אות ב') שכתב בתו"ד וז"ל: ומנהג מו"ז הפתחא זוטא זצ"ל שלא החזיק בידו הציצית בשעת ק"ש בתפילין דר"ת מה"מ, כיון דלהפרמ"ג ומחהש"ק א"צ לומר פרשת ויאמר כלל, ואפי' למנהג העולם לאומרו משום יצ"מ שבפרשה, אבל אין ענין להציצית בזה, עכ"ל. ועעו"ש.

ובספר מרא דשמעתתא (אות י"ד) הביא כי הגה"צ רמ"א פריינד זצ"ל גאב"ד ירושלים אמר שזקיני הרה"ק מנאסויד זי"ע נהג לאחוז רק שני הציצית שלפניו. ועיין בספר שלחן מלכים על הקיצור שו"ע (הלכות תפילין דר"ת ס"ב) כמה מנהגים בזה. [ועיין עוד בשו"ת משיב הלכה (ח"ב סימן רע"ה), ובמאסף לכל המחנות (סימן כ"ה ס"ק ל"ח)].

*

ועוד מנהג יש בבאבוב שמכסין את התפילין של ראש עם הטלית בעת שאומרים הקר"ש בתפילין דר"ת, ויש מליצה ששמעתי בשם החיד"א [על הפסוק (תהלים לו, לו) שְׁמַר תָּם וְרָאָה יִשְׂרָאֵל, וכך הוא, "שמר תם", בעת שתניח תפילין דרבינו "תם" יהיה מכוסה בשמירה, "וראה ישר" הוא אותיות רש"י, והכוונה שבעת הנחת תפילין דרש"י יכול להיות מגולה לעין כל (עיין סימן כ"ז סעיף י"א "תפילין של ראש טוב להיותם גלויים ונראים").

וחפשתי ומצאתי מקורו בשו"ת חיים שאל להחיד"א (ח"א סימן א'), וז"ל בתוך דבריו: ואשר שאלת ידידנו כי אתה מוכרח שהכובע יכסה תפלה של ר"ת לפי הנראה דאי לא שרי בהכי תמנע היתה מלהניח תפילין דר"ת מטעמים כמוסים אצלך. ונראה דבכי האי גוונא אין לחוש לזה דהרי לשון מרן בשלחן הטהור סימן ז"ך כך הוא תפילין של ראש טוב להיותם גלויים ונראים. הראית לדעת דמהיות טוב נגעו בה. וכ"ש דיש סברא בפוסקים דגם של ראש צריך לכסות. וגם על דרך האמת תפלה של ר"ת הלא חכמה תקרא טמיר וגנוז במופלא ומכוסה וצריך לכסותה ואת צנועים חכמה, ודורשי רשומות אמרו שמור ת"ם וראה ישר, אלא שהרב ז"ל כתב לכסותה בטלית, עכ"ל. ושוב ראיתי מביאים שמקור המליצה הוא בפרי עץ חיים למהרח"ו (שער התפילין פרק י').

ובזה אצא ואומר שלום

אלכסנדר אליעזר קנאפלער

מוצש"ק לסדר אחרי קדושים שנת תשפ"א לפ"ק

הערה לקובץ זרע יעקב ניסן תשפ"א לפ"ק

למעלת כבוד העורכים החשובים הע"י

הקובץ הארבעים וששה הגיעני באהבים, ובירכתי עליו ברכת הנהנין, ומצאתיו מלא וגרוש בתורה ויראת שמים ובירורי הלכה וגנוז קדמונים, אשרי לכם ואשרי חלקיכם שהנכם זוכים להיות מזכי הרבים שאין חטא בא על ידכם.

ולמען תת אות כי עיינתי הנני להעיר הערה אחת, והוא במאמרו של הרב ברוך יושע מתת' לונגער שליט"א (בעמוד רי"א), בדיני חינוך קטנים במצוות ואיסורים (או"ח סימן שמ"ג), שהאריך לברר כמה דיני חינוך, האופנים שצריכים למחות, וחויב חינוך של אב ואם, איסור ספייה בידים, ועוד. והיטב אשר עשה, אבל השמיט דבר אחד הנחוצן מאוד, והוא לברר

הזמן והגיל ממתי נקרא "הגיע לחינוך", ומבלי זה אי אפשר ליכנס לטרקלין, כי הרי זה דומה להמעשה או המשל שמספרים על תלמיד חכם גדול, שלמד בהתמדה עצומה יורה דעה חלק א', והלך להיבחן אצל גדולי המורים, ועמרוהו בכתר ההוראה יורה יורה ידן ידן, והמתין שיבואו לשאול לו שאלות למעשה. וההודמנות הגיע, ואחד בא אליו עם חתיכת בשר שנמצא בו מחט, ושאל אם הבהמה כשירה או טריפה, הת"ח לקח החתיכת בשר בידו, ואמר, אם זהו הכבד אז דינו כך וכך, ויש בו מחלוקת הפוסקים, אבל יש לסמוך אדיעה האומרת וכו', אבל אם זהו הקורקבן אז זהו טריפה, אבל אם זה המרה וכו', כי לא ידע מציאות הדברים. וכמו כן לענינינו כל עוד שאין יודעים מהו הזמן שמתחיל החיוב לחנך, אין יודעים כלום.

ואציין בזה איזה מראי מקומות, ואקוה שיבואו אחרים וישלימו על זה כהנה וכהנה.

דהנה לענין תענית ביום הכיפורים, כתב הרמב"ם בפרק ב' מהלכות שביתת העשור הלכה י' וזה לשונו: קמץ בן תשע שנים ובן עשר שנים מחנכין אותו לשעות, כיצד היה רגיל לאכול בשתי שעות ביום מאכילין אותו בשלש, היה רגיל בשלש מאכילין אותו בארבע, לפי כח הבן מוסיפין לענותו בשעות, בן אחת עשרה שנה בין זכר בין נקבה מתענה ומשלים מדברי סופרים כדי לחנכו במצות, עכ"ל.

ובזמנינו הרבה בני אדם נכשלים בזה, ומניחין להתענות אף טרם הגיל הזה, וכמו שהעיר בזה בשאלות ותשובות מנחת יצחק (חלק א' סימן ע"ה) בתשובה שדן לענין עד כמה נחשב קמץ שיהי' בכלל חשאב"ם, וז"ל שם: ע"ד ששאל, עד כמה שנים נחשב תינוק כחולה שאין בו סכנה, לגבי הכנת אוכלין על ידי א"י המבואר ברמ"א (או"ח סי' שכ"ח סעי' י"ז).

(א) הנה הפשתי אחרי מקור הדבר המבואר ברמ"א שם בשם רבינו ירוחם, דמותר לומר לא"י לעשות תבשיל לקמץ שאין לו מה לאכול, דסתם צרכי קמץ כחולה שאין בו סכנה (ואין כעת לפני ס' רבינו ירוחם לעיין שם), ומה שציין הגר"א לשבת (דף קמ"א ע"ב) בתינוק שיש לו געגועין על אביו וכו' עיי"ש, לא מיירי שם לעניני אכילה, ועלה ברעיוני ממה דאיתא במתני' דיומא (דף פ"ב ע"א) התינוקות אין מענין אותן ביום הכפורים, והרמב"ם (בפ"ב מה' שביתת עשור) כתב דקמץ שהוא פחות מבן ט', אין מענין אותו ביום הכיפורים, כדי שלא יבוא לידי סכנה, וכתב הכלבו הביאו בב"י שם, דאין מניחין אותו להתענות ואפילו לשעות, ובוה נכשלין הרבה בני אדם וראוי למחות בידם, וכ"פ בש"ע (סי' תרט"ז) והביאו סמוכין לזה מירושלמי יומא (פ"ו ה"ד) דחד בר נש הוה מהלך בשוקא וברתי' עמי, אמרה ל' אבא צחיאי אנא, אמר לה אורכנן ציבחר וכו' ומתה וכו' עיי"ש, וכ"ז בתינוקת שבזמן הש"ס, ומכ"ש בזה"ז כמבואר בב"ח שם ובמג"א (ס"ק ב'), וממילא יש לנו גם כן סמך לשאלתו דעד כמה שנים נחשב לתינוק לגבי כה"ג.

(ב) ושוב ראיתי באו"ה (דין פק"ג בשבת אות כ"ח), דכ' וז"ל, ואמרינן במס' יום הכפורים (והוא בדף ע"ח מקור למה דאיתא באו"ה סי' הנ"ל), כל מידי דאית רבותא לינוקא לא גזור ביה רבנן, והלכך יכול לומר לעכו"ם לעשות לתנוק אש ושאר כל צרכיו אפילו בשבת, וכן אם אין לתינוק מה יאכל, יכול לומר לגוי שיעשה לו פאפ"א בשבת עיי"ש, ושמחתי בראותי כי כוונתי האמת שנלמד דין דתנוק בשבת הנ"ל, ממה דאיתא לענין תינוק ביהכ"פ, וממילא נלמד סתום מן המפורש באו"ה סימן הנ"ל, ומכל מקום פשיטא דהכל לפי הענין, דאם אפשר ליתן לו מן המוכן, כודאי אינו רשאי לבשל אפילו על ידי א"י, וכיוצא בזה, עכ"ל המנחת יצחק.

ואכן מלפני כמה שנים אירע אצל נכדי שהיה כבן חמש שנים, ושמע בבית שצריכים להתענות ביום הכיפורים, ומיהר להטמין תחת כר וכסתו לפני הזמן חתיכת "ריזו קעיק" ועוד מאכלים, כדי שלא יצטרך להתענות. הרי להדיא שאין לחנך ילדים קטנים כאלו בתענית, שמלבד החשש סכנה שבדבר, הרי זה מבהל את רעיונם ומחשבתם, ומכניס פחד ומורא בלבם מענין התענית.

ומה שאנו מחנכים בנים לפני תשע שנים להתפלל וללמוד תורה, ולומדים עמהם חומש רש"י משניות וגמרא, הרי כל דבר ודבר הוא לפי ענינו, וכמו שאמרו חז"ל במסכת סוכה (דף מב.) תנו רבנן קטן היודע לנענע חייב כלולב להתעטף חייב בציצית לשמור תפילין אביו לוקח לו תפילין יודע לדבר אביו לומדו תורה וקריאת שמע תורה מאי היא אמר רב המנונא תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב קריאת שמע מאי היא פסוק ראשון וכו', עיי"ש.

וכן הביא רש"י עה"פ (דברים יא, יט) 'לדבר בם' משעה שהבן יודע לדבר, למדהו תורה צוה לנו משה (דברים לג, ד), שיהא זה למוד דבורו. מכאן אמרו, כשהתינוק מתחיל לדבר אביו מסיח עמו בלשון הקדש ומלמדו תורה, ואם לא עשה כן הרי הוא כאלו קוברו, שנאמר ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם וגו', עכ"ל.

וכן פסק הרמב"ם (הלכות תלמוד תורה פרק א' הלכה ו'), וז"ל: מאימתי אביו חייב ללמדו תורה משיתחיל לדבר מלמדו תורה צוה לנו משה ושמע ישראל, ואחר כך מלמדו מעט מעט פסוקים פסוקים עד שיהיה בן שש או בן שבע הכל לפי בוריו, ומוליכו אצל מלמד התינוקות, עכ"ל.

ולכן הגם שעצם החינוך מתחיל מבן תשע שנים, אבל אם ימתין בכל הדברים עד שיוגיע לבן תשע שנה, אז כשיגיע לבר מצוה לא יהיה כזקן ורגיל, לבן מקדימים בכמה ענינים מקודם, והוא כמו חינוך לחינוך, וכמו ששמעתי בשם רב אחד שאמר, אנשים שואלים איך עושים הכנה לחג השבועות, ואני אומר כי ההכנה לחג קבלת התורה הוא רק ע"י לימוד התורה. וכמו כן לענינינו, ההכנה לחינוך [בן תשע שנים] הוא ע"י חינוך [מקודם].

*

וכמו כן יש לדון לגבי כל דבר ודבר מתי נקרא הזמן שהגיע לחינוך לענין זה, והגם שיש הגדרה של לפי חורפו, אבל מכל מקום גם זה משתנה בכל ענין וענין, ויש גדרים כלליים בכל דבר בערך באיזה שנה מגיע קטן בינוני וקטן חריף וכדומה.

ועיין משנ"ב סימן רס"ט ס"ק י"א, ופסקי תשובות סימן י"ח אות ב' לענין ציצית, וסימן ע' אות ב' לענין קריאת שמע, וסימן ק"ו אות ב' לענין תפילה, וסימן קנ"ח אות א' לענין נטילת ידים, וסימן קפ"ו אות ג' לענין ברכת המזון, וסימן שמ"ג אריכות בדיני חינוך לקטן בהלכות שבת ושאר איסורים, וסימן תע"ב אות י"ג לענין אכילת מצה וד' כוסות, וסימן תקנ"ד אות ט"ו לענין נעילת נעלים בט"ב, וסימן תרמ"ז אות ב' לענין להתענות ביוהכ"פ, וסימן תר"מ אות ב' לענין אכילה ושינה בסוכה, וסימן תרפ"ט אות ט' לענין קריאת המגילה.

וכדאי להזכיר שיש הרבה בתי מדרשים שאין מניחין לילדים למעלה מג' שנים לבוא במכנסים קצרים, וכן לבנים למעלה מט' שנים לבוא עם בתי זרוע קצרים [קורצע ערמל]. ובדרך כלל החינוך, הן לענין יום כיפור, והן לענין להתלבש, נקטו אצלינו כי הזמן מתחיל לערך בתשע שנים. וכמו כן שכל מוסד וביהמ"ד יכולין לעשות להם תקנות לפי הצמרכותיהם.

ובזה אצא ואומר שלום רב

אלכסנדר אליעזר קנאפפלער

אסרו חג פסח תשפ"א לפ"ק

~ וקראת לשבת עונג ~

• סיפור לשבת קודש •

שסיפר הגאון ר' יחזקאל אברמסקי ז"ל מח"ס "חזון יחזקאל" - נכד הרידב"ז

דעם סיפור האט דערציילט דער גאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל רב אין לונדון, און שפעטער אין ארץ ישראל, מחבר ספר "חזון יחזקאל", וואס האט זיך גערעכנט א אייניקל פון דעם גאון דער רידב"ז - דער גאון רבי יעקב דוד וילובסקי זצ"ל, מחבר פון ספר מגדל דוד אויפ'ן ירושלמי און שו"ת רידב"ז, געווען רב אין סלוצק און האט זיך באזעצט בסוף ימיו אין צפת ת"ו, דארט האט ער געפירט א ישיבה בשם "תורת ארץ- ישראל" - נסתלק געווארן אין צפת ראש השנה יאהר תרע"ד.

זאל געזונט ווערן און קענען טאן ווייטער די ארבעט און ענדיגן דעם שיינעם פירוש.

דער ענטפער פון בית דין של מעלה איז געווען אזוי:

זייער פיין, זייער חשוב, און זייעד גוט איז אז עס איז פאראן אזא איד ווי ער וואס האט אויף זיך גענומען אזא חשוב'ע זאך פון מאכן א פירוש אויפן ירושלמי וואס וועט זיין א תועלת פארן כלל, אבער לא אלמן ישראל דער ירושלמי וועט בלייבן ירושלמי און עס וועט קומען א צווייטער און וועט דעט פירוש ענדיקן, דעו כלל ישראל האט שטענדיג אין אלע דורות געהאט מפרשים און גדולי ישראל וואס האבן זיך אפגעגעבן, אויב ער וועט דאס נישט מאכן, דעם פירוש, וועט דאס א צווייטער מאכן דאס איז נאך נישט גענוג קיין סיבה צו געבן יאהרן.

וויבאלד די סיבה האט נישט געמאכט דעם ריכטיגן רושם אויפן בית דין של מעלה - האט שפעטער דערציילט דער רידב"ז - האט ער גענומען טענה'ן א צווייטע טענה וואס האט צו טאן מיט "חסד":

היות ווי ער אלס רב אין סלוצק פירט א גרויסע קאסע פון צדקה, ער האס א רשימה פון אלמנות און יתומים, אזוי אויך ארימע משפחות וואס ער זארגט פאר זיי, ער טראגט זיי אריין פון צייט צו צייט געלטער ער שפייזט די משפחות מיט עסן און הלכשה א.א.וו,

אין איינע פון די טעג איז דער רידב"ז שלאף געווארן, ער איז געווען א שמארקער חולה, געוען איז דאס ווען ער איז געווען רב אין סלוצק, און ער האט דאן געהאלטן אין מיטן שרייבן זיין גרויסן חיבור אויפן ירושלמי.

לינגדיג שלאף איז ער אין א טאג איינגעשלאפן און דער רידב"ז זעהט אין חלום, ווי ער ווערט געברענגט צום בית דין של מעלה, דארט ווערט ער גע'משפט ווען דער בוך זיינער ווערט געעפנט און מאיז איהם דן צו דארף ער שוין די וועלט פארלאזן, אדער ער האט נאך וואס צו טאן אויף אונזער וועלט און ער דארף געזונט ווערן, וויבאלד - האט שפעטער דער רידב"ז דערציילט - עס איז נישט געווען קיינער זאל זאגן וועגן איהם א גוט ווארט, האט ער באשלאסן צו זיין אליין א סניגור פאר זיך, און לייגן טענות אז ער האט נאך וואס צו טאן דא אויף דער וועלט, און עס קומט איהם נאך יאהרן ער זאל זיין געזונט און אויפטאן.

די ערשטע טענה האט דער רידב"ז גענומען טענה'ן פארן בית דין של מעלה:

היות ווי ער האט אנגעהויבן שרייבן א פירוש אויפן ירושלמי וואס די וועלט וועט פון דעם שטארק געניסן, לתועלת הרבים, און וויבאלד ער האלט אינמיטן די הייליקע ארבעט אויב מ'וועט איהם יעצט צונעמען ווער וועט ענדיגן דעם פירוש, דאס אליין איז גענוג סיבה מ'זאל איהר געבן לעבן ער

כבוד, ער גלויבט נישט צו עס איז נאך דא אזעלכע, על כל פנים אין זייער געגנט וואס טוהט אזוי לכבוד דעם הייליגן שבת, דעריבער בעט ער אז כדי עס זאל זיך דרייען אויף דער וועלט אזא איינער וואס טוט פארן כבוד שבת ווי ער, דארף מען איהם לאזן לעבן געבן נאך יאהרן און געזונטע יאהרן.

דער בית דין של מעלה האט דאן די טענה שטארק אויפגענומען, און האט גע'פסקנט אז וויבאלד אין דעם ענין פון כבוד שבת מיט אזא וועג ווי דער רידב"ז פירט זיך איז טאקע נישטא ווער עס פירט זיך אזוי, קומט איהם אז דער שבת זאל ווייטער דורך איהם אזוי מכובד ווערן, און מען לייגט איהם צו יאהרן, געזונטע יאהרן ער זאל קענען ממשיך זיין אין די הייליגע וועג ער צוזאמען מיט זיין חשוב'ע רעבעצין.

דער רידב"ז האט זיך אויפגעכאפט פון טיפן שלאף, און פון טאג צו טאג איז איהם בעסער געווארן, ביז ער איז אינגאנצן געזונט געווארן, ער האט ממשיך געווען צו שרייבן דעם פירוש אויפן ירושלמי, געטוען ווייטער חסד מיט די ארימע משפחות, און נאך מער פארשטארקט דעם ענין פון כבוד שבת, וואס אין דעם זכות איז ער געבליבן לעבן און באקומען גוטע געזונטע יאהרן, ארויף קיין ארץ ישראל געבויעהט א ישיבה פון 150 תלמידים, געטאן גרויסע זאכן אין די שטאט צפת, און פארן ישוב פון ארץ-ישראל בכלל.

דער רידב"ז האט די מעשה דערציילט פאר זיינע קינדער און אייניקלאך און צו זיי געזאגט:

מיין פירוש אויפן ירושלמי האט מיר נישט געהאלפן מיינע גרויסע צדקות און חסד איז מיר נישט געשטאנען צו הילף, די איינציגע זאך איז דער כבוד שבת וואס האט מיר געראטעוועט בעט איך פון אייך אז איהר זאלט אויך שטארק היטן דעם כבוד שבת.

דער גאון רבי יחזקאל אברמסקי וואס איז געווען א אייניקל האט אויסגעפירט: אז ביי די אלע אייניקלאך פון רידב"ז איז איינגעפירט געווארן, צו טאן ווי דער זיידע גרייטן דעם שבת נאך פון ליל ששי, און טאן עפעס א חידוש פארן שבת פרייטיג.

אויב מ'וועט איהם צונעמען אין מיטן די יאהרן ווער וועט דאגה'ן פאר די אלמנות און יתומים, ווער וועט טראכטן פאר די ארימע משפחות, ווער וועט זיי שפייזן ווער וועט צאלן זייערע חובות? דאס אליין דארף זיין גענוג סיבה מ'זאל איהם געבן יאהרן ער זאל געזונט ווערן און קענען ממשיך זיין מיט די הייליגע ארבעט!

דער בית דין של מעלה האט דאן געענטפערט:

אמת אז די זאך וואס ער טוהט איז זייער הויך און חשוב, פאר דעם וועט זיין שכר זיין גרויס על פי פעלו, אבער דאס איז נישט קיין סיבה איהם צו געבן יאהרן, ווייל 'לא אלמן ישראל', ביי אידן פעלן נישט קיין עסקנים גבאי צדקה און עושי חסד, אויב ער וועט דאס נישט טאן וועט דאס א צווייטער טאן, די אלמנות און יתומים וועלן נישט הונגערן, די ארימע משפחות וועלן ח"ו נישט אויסגיין, אידן וועלן רחמנות האבן, און וועלן זיי צושטעלן וואס זיי דארפן.

ווען דער רידב"ז, ווי ער האט שפעטער דערציילט, האט געזעהן אז אויך די טענה פון חסד האט נישט משנה געווען דעם מיינונג פון בית דין של מעלה, האט ער גענומען טענה'ן א דריטע טענה:

זיין שטייגער און אזוי פירט ער זיך צוזאמען מיט זיין רעבעצין א תקופה פון יאהרן, אז דעם כבוד שבת היטן זיי אפ גאר אנדערש ווי אלע אנדערע אידן, זיי ביידע פירן זיך אז ביז "ליל ששי" דאנערשטיג ביינאכט איז שוין גרייט ביי זיי דער גאנצער שבת, די טישטעכער ליגן שוין אויסגעשפרייט אויפן טיש, די ליכט אנגעגרייט צום צינדן, די חלות געבאקן, די מאכלי שבת געקאכט און שוין איינגעדעקט, אלס בכל מכל כל איז גרייט אויף שבת.

דעם טאג פרייטיג, וויבאלד אלעס איז שהן גרייט, ניצן זיי אויס אויף "תוספות שבת", צו טראכטן און זוכן יעדן נאך עפעס א חידוש מוסיף צו זיין לכבוד שבת, נאך א ספעציעלן מאכל, נאך א לבוש, נאך א פויג אין הויז, אז דער שבת זאל באקומען יעדן וואך עפעס א תוספות

ALEXANDER KNOPFLER

1564 - 48 STREET
 BROOKLYN N.Y. 11219
 TEL: (917) 755-4864
 FAX: (718) 437-3388

אלכסנדר אליעזר קנאפפלער

בלאאמיז הגה"צ מוהר"ר יצחק נפתלי קנאפפלער זצוק"ל
 אבדק"ק משילע יצ"ו, ומח"ס קני המנורה
 ונכד מוהר"ר רפאל אהרן קנאפפלער זצוק"ל
 אבדק"ק טיניע יצ"ו, ומח"ס מגורת אהרן
 ולמעלה בקודש עד רבינו הרמ"א ועוד, ז"ע ועכ"א

לכבוד המערכת דאם אידישע ליכט און עונג שבת

ס'איז שוין איבער 50 יאר וואס איך האב ב"ה הנאה יעדע וואך (מדי שבוע בשבוע ומדי שבת בשבתו) פון אייער "אידישע ליכט" און "עונג שבת", און באמת האב איך אסאך מאל פארשידענע הערות צוצולייגען, און נישט אייביג קומט מען אן וויבאלד מאיז טרוד א גאנצע וואך, אבער פון מאל צו מאל נעמט מען זיך די מיה און צייט צו שרייבען אפאר ווערטער.

די וואך אין "דאם אידישע ליכט" שרייבט איר וועגן כוס ישועות, און איר דערמאנט פון די 2 הייליגע צדיקים וואס איך האב געהאט די זכיה צו קענען, הרה"ק ר' הערשעלע ספינקער זצ"ל, און הרה"ק ר' רפאל בלום די קאשויער רב זצ"ל, אז זיי האבן מקפיד געווען אז די גלעזלעך אויפן טיש זאל נישט זיין אראפגעלייגט פארקערט, נאר די מיט די עפענונג ארויף, אז די השפעה זאל אריינקומען. האב איך געוואלט מוסיף זיין, אז איך האב געקענט ערליכע אידן פונעם פריערדיגען דור וואס זיי האבן מקפיד געווען שטענדיג, ווען זיי האבן אויסגעטוהען מאיזה סיבה שהוא, סיי אינדערוואכן די הוט און סיי שבת די שטריימל, זאל עס אויך זיין איבערגעדרייט מיט די עפענונג אויף ארויף, אז די השפעות זאל קענען אריינקומען.

און אין די זעלבע צייט, איר ברענגט דארט פון הרה"ק ר' יענקלע מפשוועארסק זצ"ל, וואס איז מקובל פון די הייליגע צאנזער רב זי"ע, אז ווען מ'האט עפעס אן עגמת נפש אדער יסורים זאל מען זאגן דעם פסוק "ראה עניי ועמלי ושאל לכל חמאתי" (ועה מיון פיון און מיון פלאג, און זיי מוחל מיינע אלע מיינע זינד), איך פלעג דאס הערן פון גוטע אידן ווי זיי האבן עס שטענדיג געזאגט.

ווייל איך נאר ענדיגן ווי שטארק דאנקבאר איך בין, און געבן א יישר כח פאר אייך אויף אייער ארבעט, וואס יעדע וואך איז דא ב"ה גוטע ווערטלעך, גוטע רייד, גוטע משלים, גוטע שמועסן, און עס טוט אזוי וויי אז די היינטיגע נייע דור שעפט נישט די שמחת החיים און די געשמאק וואס מ'האט פון ליינען יעדע וואך "דאם אידישע ליכט" און "עונג שבת", און מאיז פארנומען מיט די נארישע קאמיקס בוקס וואס איז מטמטם די מוח, ס'איז א שאד, וחבל וחבל, אז די היינטיגע דור, ליינט נישט די אויסגאבעס וואס האבן נאך דעם אמאליגע חן, וואס האט שוין מהנה געווען מויוזנטע און מויוזענטע אידישע הייער איבער די גארער וועלט.

זאל די אויבערשטער העלפן אז ס'זאל קומען א רוח טהרה, און זאל פארמערן אייערע סובסקרייבערס, עד ביאת משיח צדקינו במהרה בימינו אמן ואמן.

ידידו הדורש בשלמו הטוב,

אלכסנדר אליעזר קנאפפלער

בענין קריאת שמע בתפילין דרבינו תם לפני סוף זמן קר"ש

הערה לגליון עלים לתרופה פרשת בהעלותך תשפ"א

אל מעלת כבוד עורכי הגליון הנהדר הי"ו

הנה בגליון עלים לתרופה פרשת בהעלותך תשפ"א מדור עלי אורח, איתא בזה הלשון:

אם צריך לקרוא קר"ש בתפילין דר"ת לפני סוף זמן קר"ש שאלה: האם יש להקפיד לקרוא קריאת שמע בתפילין דרבינו תם לפני סוף זמן קריאת שמע?

תשובה: אין צריך להקפיד על כך, על אף כי אמנם איתא בשו"ע (או"ח סי' לד ס"ב) דבתפילין דר"ת יקרא פרשיות שמע והיה אם שמוע, מ"מ אין הטעם כדי לצאת בכך מצות קריאת שמע. וראיה, דגם כשמניחים תפילין דרש"י לכתחלה יש לקרוא בהם פרשת שמע (עי' או"ח סי' כה ס"ד ובסי' לו ס"ב), והטעם כדי שלא יהא נראה כמעיד עדות שקר כשקורא קר"ש ואומר "וקשרתם לאות על ידיך" וגו' ואינו מניח התפילין, כדאיתא בגמרא (ברכות יד): כל הקורא קר"ש בלא תפילין כאילו מעיד עדות שקר בעצמו, עי"ש, הרי דמשום הכי קורין קר"ש עם התפילין כדי שלא יהא כמעיד עדות שקר בעצמו, אבל מצות תפילין יוצא בלי שיקרא בו קר"ש.

ועי' בב"י (או"ח סי' לד ד"ה ומצאתי בתשובה אשכנזית) שמביא בזה"ל: ואחר תפלה יניח של ר"ת, ואם ידאג שלא יהא כמעיד עדות שקר בעצמו יקרא בהם שמע והיה אם שמוע, עכ"ל. וצ"ב כוונתו מה שייך עדות שקר כשמניח תפילין דר"ת בלי קר"ש, דהקפידא בגמ' היא שלא לקרוא קר"ש בלא תפילין, ולא להיפך. ובלבוש שם מפרש וז"ל: ואם לבו נוקפו שלא יהא כמעיד עדות שקר בעצמו כשקרא בתחלה קר"ש בתפילין דרש"י ושמא הלכה כר"ת וא"כ קרא קר"ש בלא תפילין והוי כעדות שקר, משום הכי יקרא קר"ש בתפילין דר"ת דלא יהא כמעיד עדות שקר שקרא קר"ש בלי תפילין, ע"כ, וכן העתיק בשו"ע הרב (סי' לה ס"ה).

אבל לצאת יד"ח מצות הנחת תפילין אינה תלוי' כלל בקר"ש, ורק נוהגין לקרוא בתפילין דר"ת הד' פרשיות שמוזכר בהן מצות הנחת תפילין, וא"כ ודאי אין צריך להקפיד לקרוא קר"ש בתפילין דר"ת לפני סוף זמן קר"ש.

*

והנה יתכן שמעיקר הדין יש מקום להקל בזה, אבל אבותינו ורבנותינו גדולי ומאורי הדורות הקפידו על זה ללבוש תפילין דר"ת בבוקר ולקרוא בהם קריאת שמע, וכמו שאציין בזה כמה מראי מקומות, קמא קמא דמטי ליד, בענין לקרות קריאת שמע בזמנה גם בתפילין דרבינו תם, ואלו הם:

- א -

בספר אמרי פנחס (שער ג' - סדר היום ועניני תפילה) כתב וז"ל:

[למ] בזמן ק"ש היו שניהם נזהרים שלא לעבור ח"ו ואפילו בתפילין דר"ת לומר ק"ש בזמנה. ופ"א שמעתי מר' רפאל שבתפילין דר"ת עכ"פ לא יאחר משליש היום, ורב"ז היה נזהר מאד בד"ו, והנהיג בכ"מ מושבו להתפלל בעת זייגער זעקס.

ובשם הרב כל משך זייגור זעקס על היום, וכשחל שעה ששית קודם אור היום הזהיר להתפלל באור הבוקר, והיה מדבר הרבה מאד בזה שלא לעבור זמן ק"ש. ושמעתי מר' חיים שהיה תולה צרות השריפות רחמנא ליצלן בדבר זה, דאיתא בזהר דמאן דלא קרי ק"ש בעונתו הוא ח"ו בנדוי כל היום, וע"ז נקרא חרם וח"ו נוגע בפסק עונש הנ"ל רחמנא ליצלן. ומו"ה רפאל אף שהיה כ"פ מאחר תפלתו אמר שלא ילמדו ממנו בזה כי הוא אונס של מצוה שצריך לדבר עם הרבה אנשים בדברי מוסר שזה אומנתו ומאחר לשכב וא"א להשכים והעוסק במצוה פטור מן המצוה. ומ"מ [כמה פעמים] היה משכים בהשכמה ומניח טו"ת וקורא כל הג' פרשיות של ק"ש ולפעמים היה מניח ג"כ תפלין דר"ת וקורא ק"ש ואח"כ חוזר לישון או מכין הכנות לתפלה, ובשעה שלא היה באפשרי לו להניח תפלין מחמת אונס, היה קורא ק"ש בלא תפלין כי דבר זה שלא לקרות ק"ש בלא תפלין אינו רק מדרבנן, ומשום זה אין לבטל ק"ש דאורייתא. ואמר שהסכים לו ר' יעקב שמשון ז"ל:

[מ] כוון לצאת ידי חובתו בק"ש קמנה, וטוב לקרות כל הג' פרשיות, ואף שבמ"א מפקפק בזה שטוב יותר לצאת ידי ק"ש בברכות' כשאינו ירא שיעברו הציבור זמן ק"ש, ולכן בביהכ"נ לא יכון בק"ש קמנה לצאת, אמר הוא לנו אין לחוש לזה כי עפ"י האריו"ל צריך ב' מיני ק"ש [בשחרית] ולזה עכ"פ טוב לכוין לצאת ידי חובתו ולקרות כל הג' פרשיות:

[מא] כשירא פן יעבור זמן ק"ש טרם יעשה הכנות לתפלה היה מניח טו"ת בבוקר ואמר כל הג' פרשיות דק"ש ואח"כ חלצן וכו'. ופ"א אמר בהר"ב שבתפלין דר"ת עכ"פ לא יאחר הזמן מוזמן ק"ש השניה דהיינו שלישי היום:

- ב -

וגם הגה"ק האדמו"ר ממונקאטש בעל "מנחת אלעזר" זצ"ל, כותב בספרו אות חיים ושלום (סימן כ"ה סעיף ד' סוף סק"ו), שלכתחילה צריך להקפיד לקרות קר"ש עם תפלין דר"ת קודם סוף זמן קר"ש, וז"ל שם בא"ד:

ונמצא לפי זה שצריך לקרות קריאת שמע בתפלין דרבינו תם בזמנו גם כן, דאם קורא בשל רבינו תם שלא בזמנו לא הועיל, ונמצא דלא אמר ק"ש בזמנו בשום תפלין (אם הלכה כר"ת), ודלא כמ"ש הגאון מהר"ם שיק שאפי' אם עבר זמן של קריאת שמע צריך לומר ק"ש בתפלין דר"ת, וחולק על המחצה"ש, ולא ידעתי כוונת דברי מהר"ם שיק ז"ל בזה, ואולי משום שיאמר ד' פרשיות בתפלין כמ"ש במג"א בזה וכו', עכ"ל. [ועי' בספר דרכי חיים ושלום (אות ד' ואות י"ח ואות כ"ג)] שכך נהג הוא עצמו להניח שני זוגות תפלין בבוקר קודם התפילה ולקרות בהם קריאת שמע, ורק אחר כך מעם קאווע רותחות, יע"ש'.

- ג -

גם הרה"ק מרן הדברי חיים מצאנז זי"ע, העידו עליו צדיקים שבשעה חמש וחצי באשמורת כבר היה לבוש בשתי התפלין [רש"י ור"ת] ביחד, וקרא עמהם קריאת שמע של שחרית, ומיד אח"כ ישב ולמד גמרא תוספות וראשונים.

- ד -

וכן נהג בנו הרה"ק משינאווא זי"ע, כמו שהביא תלמידו הגה"ק ממונקאטש זצ"ל בספרו אות חיים (סימן כ"ז סעיף ד'), וז"ל: מאדמו"ר הק' משינאווא זצ"ל היה ראייתי שלא הניח אחר התפילה תפלין דר"ת כלל, כיון שכבר הניח יחדיו עם של רש"י בביתו בבוקר, עכ"ל.

¹ וכן העיד הגה"צ ר' הילל קאלאמייער זצ"ל מח"ס "משכיל אל דל", שהוא בעצמו ראה הדברי חיים באשמורת הבוקר בשעה 5:30 שלבש ב' סוגי תפלין רש"י ור"ת ביחד, ולמד בהם קודם התפילה (הובא בס' תהלת חיים, ובמנהגי צאנז).

וכן נהג הדרכי תשובה, אביו של המנחת אלעזר זצ"ל, שלבש תפילין דר"ת שתי פעמים, פע"א לפני התפילה, ואז הניחו שתי התפילין ביחד, ואח"כ לבש תפילין דרש"י והתפלל עמהם תפילת שחרית, ואחר התפילה לבש שנית תפילין דר"ת במויחד, וכן נהגו אחריו בנו המנחת אלעזר זצ"ל (אות חיים שם, ובדרכי חיים ושלום אות י"ד).

- ה -

וכן נהג הקדושת יו"ט מסינוט זצ"ל, אביו של רביה"ק מסאטמאר זי"ע, כמובא בספר עדות ביוסף (אות נ"ח ונ"ט): התפילין דרבינו תם יש לו עוד מאביו הק' שנתן לו בחייו ומניח תפילין דר"ת ואומר קדש והי' כי יביאך וכו' וקריאת שמע כל הג' פרשיות, ואינו נוטל הציצית בידו, וגם אומר בכל יום בהתפילין יום תהילים, ואם אירע שלא השלימו ביום אחד מהשבוע משלים אותו קודם יום השבת קודש, וזה אחד מהתקוני תשובה שלו שכתב במכתב אחד בשם זקינו הבעל ישמח משה זצוק"ל, ופעם אחת שאל לו אברך כמה מזמורי תהילים שיאמרו בכל יום, ואמר שאינו נפק"מ כמה מזמורים שיאמר רק צריכין לומר לכל הפחות רבע שעה בכל יום.

ולומד חומש ורש"י וכל המפרשים הנלווים אליו בכל יום כמו שצוה לו הרה"ק מוה"ר רבי מרדכי מנדבורנא זצוק"ל בהיותו ילד אצלו, ואינו אומר פרשת היראה ופרשת התשובה ופרשת המן ועשרת הדברות, ובימים הקדמונים הי' מניח התפילין דרבינו תם בבית המדרש על מקומו, ועכשיו הולך להחדר הסמוך לבית המדרש ושם מניחם ולפעמים הולך לביתו ושם מניחן, וחויץ מהתפילין של רש"י ושל ר"ת אינו מניח שום תפילין אחרים, לא של הראב"ד ולא של השימושא רבא ואינו טועם מידי דמיון בין תפילין דרש"י לתפילין דר"ת.

ופעם אחת בנסיעתו לדרכו לארץ ישראל ירד בהנמל "סאוט העמפטאן" שהוא מרחק רב מעיר הבירה לאנדאן יע"א ושם התפלל רבינו שליט"א אבל עוד לא הניח תפילין דר"ת, ובאמצע הדרך שאל רב אחד את רבינו (שליט"א) [זצ"ל] האם אינו רוצה לטעום מפני שיקח עוד זמן רב עד שנגיע ללאנדאן, והשיבו שלא הניח עוד תפילין דר"ת, והוסיף עוד הגם שישנם כמה שאוכלים קודם הנחת תפילין דרבינו תם ואומרים שהוא עפ"י שימת רש"י, על זה אמר איש אחד שישב מאחוריו של רבינו (שליט"א) [זצ"ל] שזה אמרה הרה"צ רבי דוד מדינוב להרה"ק משינאווע זי"ע כשהי' כדינוב וראה אנשים אוכלים ושותים קודם הנחת תפילין דרבינו תם, וינס החוצה הרה"ק משינאווע זי"ע ואמר שתפילין דר"ת הם תוספות קדושה יתירה, ועל זה השיבו הרה"צ רבי דוד זי"ע א"כ הם סומכים על שימת רש"י, ואמר רבינו (שליט"א) [זצ"ל] שיש אומרים שגם רש"י הניח תפילין דר"ת, ורש"י ור"ת לא איפליגו אלא להעולם כולו שיניחו אבל הם בעצמם הניחו דרש"י וגם דר"ת דהלא הוא מוזכר בתיקונים (תיקוני זוהר חדש דף קכ"א): תפילין דרש"י ודר"ת, והוא הי' תנא, ובוודאי ידעו מזה ע"כ.

וסיפר שאביו הבעל קדושת יו"ט זצוק"ל הניח שני זוגות תפילין של רש"י ושל ר"ת יחדיו קודם התפלה (ובזה יצא ידי חובת מצות עשה דאורייתא של הנחת תפילין לכל הדיעות, ומצות עשה דאורייתא של קריאת שמע בזמן), ולזה טעם לפני שהניח תפילין דר"ת אחר התפלה (מכיון שכבר הניחו קודם התפילה), עכ"ל.

- ו -

עוד שני צדיקים נהגו כן, ה"ה הרה"ק השרף מטאהש זצ"ל, והרה"ק מקאמארנא, וכמובא בספר עבודת עבודה (פתגמי קודש, חלק בראשית שמות עמוד צה וצה), בשיחה ליומא דהילולא של זקינו הרה"ק משרף מטאהש זצ"ל, ביום כ"ג כסליו, שבתוך הדברים סיפר בהאי לישנא:

כה ישב ועסק בתורה כל הלילה, והתכוון לתפילה, כיון שהאיר היום הניח שני זוגות של תפילין קטנים, רש"י עם רבינו תם יחד, וקרא בהם קריאת שמע. וראיתי כי לפני קריאת שמע אמר נוסח לשם יחוד ארוך מאוד, ואמר פסוק ראשון של קריאת שמע, עמד בדביקות נפלאה כמה מינומין. אבל בשעת התפילה בבית המדרש הניח רק תפילין דרש"י גדולים, כך נהג שנים רבות, עד שבנו הצעיר דודי הגה"צ רבי אשר זצ"ל נכנס לעול המצות, וזקיני הק' השתדל להשיג בעדו תפילין מהודרים, ולא עלתה בידו להשיג באופן שרצה, לכן נתן לו את התפילין הגדולים שלו במתנה, והוא הניח מאז את התפילין הקטנים, רש"י ור"ת ביחד גם בשעת התפילה, כמו שנהג רבו הק' מקאמארנא.

ודכירנא כאשר זקיני הק' נסע לעיר קאלוב, ליום הילולת הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאלוב זי"ע ביום ז' אדר, לא רצה להתפלל בבית המדרש דהעיר, יחד עם הציבור שבאו לשם ביום ההוא, מפני שהתפלל בשני זוגות תפילין, ולא רצה לנהוג כן בפני רבים שלא במקומו, לכן התפלל במנין מיוחד, בבית בנו רבי אשר, שהיה אז רב ואב"ד דק"ק קאלוב, עכ"ל.

- ז -

והרה"ג ר' משה שמעון בינעמה שליט"א, דומ"ץ דק"ק בעלזא מאנסי יע"א, ומח"ס "משאת שבת" ו"מוכנ ומזומן" וש"ס, שלח לי מכתב שקיבל מאת המשב"ק של כ"ק אדמו"ר מבעלזא שליט"א (הרה"ח ר' אליעזר ווינר שליט"א), בו כתב בשם האדמו"ר "בענין תפילין דר"ת נכון להניח מיד לאחר התפילה".

*

ואין להביא ראיה ממנהג המון עם, כי באמת בכל הדורות רובא דרובא מכלל ישראל – מלבד חסידים ואנשי מעלה – לא הניחו תפילין דר"ת כלל, ולא היה שייך מנהג בזה, כי אלו החסידים ואנשי מעלה שהניחו תפילין דר"ת לא התעצלו בזה, והניחוהו תיכף ומיד לאחר הנחת תפילין דרש"י, או ביחד עם תפילין דרש"י, והתפללו בזמן תפילה, וקראו קריאת שמע וברכותיה בזמנה.

והנה הכרתי מלמד ישן ותיק וחסיד ה"ה הרה"ח ר' אברהם העפמלער ע"ה, שהיה כל שנותיו מלמד, והיה איש דייקן בזמן, ובכל יום היה יושב על מקומו עוד לפני שהגיע התינוקות של בית רבן וכו', ומסר לי הרבה ענינים נפלאים, ופע"א אמר לי כי אברך שמתפלל בכל יום בשעה 6:00, ובשעה 800 כבר נמצא אצל העבודה, ובלילה לומד את שיעוריו הקבועים, אברך כזה אינו עושה צרות לא בביתו ולא בביהמ"ד, ואינו צריך לסובב בלילות אצל כל הגמחיי"ם, והוא איש תם וישר, לתפארת בית אבותיו, ומתפלל תמיד לפני סוף זמן תפילה, וקורא תמיד קריאת שמע לפני סוף זמן קר"ש.

ומובן מאליו שאין דברינו אמורים במי שהיה אונס, או שהיה צריך לילך לבית החולים לבקר חולה, או לצורך שמחה, רק בדרך כלל, הדרך הנכון להנהיג עצמו לקרות קר"ש גם בתפילין דר"ת בעתו ובזמנו.

ובזה אצא ואומר שלום רב

אלכסנדר אליעזר קנאפפלער

יום א' שלח תשפ"א לפ"ק

בענין אמירת 'ואני תפילתי' שב"ק במנחה ביחידות

~ הערה לגליון פרדם יהודה ~

אל מעלת כבוד הרה"ח המפואר, שבחו מי ימלל, אין גומרין עליו את ההלל, כבוד שם תפארתו

מוה"ר יהודה זבולון הלוי קליטניק הי"ו

מח"ס "שמח זבולון", ומו"ל מדי שבוע בשבוע הגליון היפה הנקרא "פרדם יהודה" על שפת אידיש המדוברת, כדי שאנשים נשים ומפ יוכלו לקרות בו, ענינים יפים על פרשת השבוע, אשריך בעוה"ז וטוב לך לעוה"ב.

גם אני הנני בין הנהנים מגליונותיך מדי שבוע בשבוע, וכעת באתי להעיר במה שכתבת בגליון לפרשת חיי שרה שנכנס לשנת ה"ג, הנני לאחל לך ברכת "מזל טוב" להיבר מצוה של הגליון 'פרדם יהודה', וכמו שמאחלים בשמחת בר מצוה כשם שנכנס לעול המצות כן יכנס לתורה ולחופה ולמעשים טובים, כן אברכך שתוכל להמשיך עוד רבות בשנים להגדיל תורה ולהאדירה.

ידידך הדורש בשלומך

אלכסנדר אליעזר קנאפפלער

בארא פארק יצ"ו

מוצאי שב"ק חיי שרה תשפ"א לפ"ק

*

ג.ב. ולמען תת אות כי עיינתי בדבריך הנחמדים, הנני להעיר במה שכתבת בפרשת חיי שרה על הפסוק וה' ברך את אברהם "בכל" בשם המדרש דהכוונה לבן בגימטרא בכל, והבאת בשם היר דוד (להג"מ ר' דוד יהודה זילבערשטיין ז"ל, בן הגה"ק מווייסצען זצ"ל), שאמר לפרש עפימ"ש הרמב"ם אשרי מי שחתמו ימיו במהרה, אמנם כדי לחנך הבנים נותן השי"ת אריכות ימים ושנים, וזה פירוש הכתוב, ואברהם זקן בא בימים, הכוונה שאע"פ שהיה זקן זה שקנה חכמה, אעפ"כ וה' ברך את אברהם, בירכו באריכות ימים, מפני ה"בן" שהיה צריך לחנכו.

וכעין זה פירש החתם סופר זצ"ל בספרו תורת משה עה"ת בפר' תבוא עה"פ והותירך ה' לטובה כפרי בטנך, וזה לשונו: י"ל עפ"י דברי הרמב"ם (באגרות הרמב"ם אגרת לבנו רבי אברהם) שב' לבנו אשרי אדם שחתם ימיו במהרה, שלכל אדם קצבה מה הוא צריך לתקן בתורה ובמצות, ומי שגמר הקצבה ההיא השלים ימיו, אמנם היינו אם הוא לעצמו, אבל אם יש לו בנים או אחרים הפועל עליהם להטיבם אז אין קצבה לזה. וע"ז אמר והותירך ה' שיתן לך מותרות חיים לטובה כפרי בטנך כדי שתוכל לפעול עליהם, עכ"ל.

*

¹ יא הב' משמשת במקום בעבור. וכ"ה ב"פתוחי חותם" שבהקדמת שו"ת יו"ד, ובליקוטי חבר בן חיים ח"ה כ"א ג'. ובענין זה ע"ע בתו"מ בראשית ע' א' ד"ה ונשובה, שמות קכ"ג א' ד"ה את, להלן נצבים קמ"ג ב' ד"ה את, ובח"ס עה"ת במדבר ט' ב' ד"ה וימת. (הערה בתורת משה שם)

ואמרתי להעיר עוד במה שכתב בפרשת לך בענין אמירת פסוק ואני תפילתי בתפילת מנחה של שב"ק, והבאת מנהג לומר במנחה ג' פעמים. וכן אני נוהג לומר ג' פעמים, ובאמת לא הבנתי מעולם למה אין אומרים אותו גם בשב"ק בבוקר, ואין לי תירוץ מרווח לזה כעת, ועוד חזון למועד^ה.

אמנם מה שכתבת שאם מתפללים ביחידות לא יאמרו הפסוק, אינני מסכים לזה, ומה שכתבת שכן משמע מדברי הפוסקים, לענ"ד אדרבה משמע להיפוך, דהנה זה לשון המג"א (או"ח סימן רצ"ב סק"ב): ג' אנשים. וא"א קדיש על התורה שאין כאן במה להפסיק בין קדיש זה לקדיש שקודם י"ח, ואפי' במנחה בתענית שמפטירין אין כאן הפסק דהפטרות שייכא אל הקריאה (הגמ"ט), וכ"כ בליקוטי פרד"ם שהקדיש שלפני י"ח קאי אקריאה, ואף על פי שמפסיקין בין הקריאה לקדיש עד שיגלול ס"ת לא חשיב הפסק, דסיומא אריכתא היא עכ"ל, וכ"מ בלבוש. וכתב הריב"ש סי' שנ"א דבמקום שאין ס"ת אין אומרים קדיש שלפני י"ח, ונ"ל שלא יאמרו ג"כ ואני תפילתי כמש"ל, וגם שלא להפסיק בין הקדיש שאחר ובא לציון לתפלת י"ח. וא"ל שיאמרו ואני תפילתי ויאמרו קדיש עליו, דפסוק א' לא חשיב הפסק, מידי דהוי איהללו, או יאמרוהו קודם הקדיש, וכ"כ בסידור מהר"ה שלעולם לא יתחילו י"ח בלא קדיש שלפניו, עכ"ל.

וא"כ לכאורה מדברי המג"א אדרבה מוכח להיפוך ויש ראוי לומר, מאחר שכשמתפלל ביחידות אין כאן שום שאלה של הפסק בין קדיש לשמונה עשרה, דממילא אין אומר קדיש. [וגם בציבור במקום שאין ס"ת כתב עצה לאומרו קודם הקדיש].

ועיין בפרי מגדים באשל אברהם שם, שכתב וז"ל: שלשה אנשים. עיין מ"א. במנחה אין אומרים קדיש על הבימה לעולם, רק לפני העמוד קודם תפלת שמונה עשרה, וקאי נמו אספר תורה, דאי יאמרו מיד על הבימה א"כ לפני העמוד לא יאמרו קדיש, כי אין במה להפסיק בין הקדישים. יהללו, פסוק אחד לא הוה הפסק ואף שאומרים מזמור תהלים כד לה' הארץ כו', אין זה מעיקר הדין, ולעולם ראוי להסמיך הקדיש לתפלת שמונה עשרה. ולפי זה באין ספר תורה לא יאמר ואני תפילתי, דהיכי נעביד, יאמר קדיש ואח"כ ואני תפילתי, א"כ איך יאמר קדיש קודם תפלת שמונה עשרה, אין במה להפסיק בפסוק אחד, או יאמרו ואני תפילתי קודם הקדיש ורק קדיש אחד יאמרו. גם למה שכתב באות א' כשאין קריאת ספר תורה אין לומר ואני תפילתי, א"כ נכון שלא לומר מהאי טעמא נמי. ועיין אליה רבה [סק"ק] וי"ו שיש לקרות הפרשה בחומש ולומר כסדר אשרי ובא לציון קדיש ואני תפילתי ופרשה, וקדיש על הפרשה בחומש כו', יע"ש. וכן ראוי לנהוג, שלא לשנות הסדר, ואני תפילתי אומרים אף שאין קורין כלל בחומש, כי יש הרבה טעמים, שבת מנחה עת רצון, ובזכות שבת ננאליים, על דרך תכנת שבת כו', עכ"ל.

הרי שכתב להדיא רבינו הפרי מגדים שלאמירת ואני תפילתי יש הרבה טעמים, ואף דלא שייך טעם אחד, עדיין הרבה טעמים איתנייהו בהו, ויש לאומרו.

והנני שולח למעלת כבודו הקונטרס רעוא דרעוין' בגודל מעלת הזמן של רעוא דרעוין בשלש סעודות, ומבואר שם שמנחה ולמעלה הוא עת רצון, וממילא העת רצון הוא גם כשמתפלל יחידי בבית, ויש לומר זאני תפילתי. ואני מרגיש זאת בעצמי בכל שבוע ושבוע, בכל עת שמגיע הזמן של "שלש סעודות", יש לי געגועים פנימיים שלא יסתיים השבת, ואני מנסה כי משעת מנחה עד לאלתר הבדלה שלא לדבר לאף אחד, מגודל התשוקה שהשב"ק נגמר, ואצטרך להמתין עוד ששת ימים עד לשבת הבא.

ובכן אינני רואה טעם נכון למה היחיד לא יאמרנו, ואף שאינו קורא בתורה ואינו פותח הארון, ואין לו העת רצון של פתיחת הארון, אבל מכל מקום אף בלאו הכי הוא עת רצון מאוד, ולכן בוודאי אף היחיד יש לאומרו לכה"פ פעם אחת, או ג' פעמים, וכאמור למעלה.

^ה ושוב ראיתי בלבוש וב"ח וא"ר בסימן רצ"ב בטעם מאי שנא יו"ט משבת, ובהגהות מהר"א אזולאי על הלבוש שם בענין אמירת ג' פעמים.

מעשה נורא בזמן האריז"ל בענין לישב בכבוד אצל השולחן העתק מספה"ק פלא יועץ (ערך "אכילה ושתייה")

ג' סוגים של אכילה ושתייה

אכילה ושתייה יש בהם שלשה סוגים. מצוה והיתר מאיסור ויש ביד האדם לעשות כל סעודותיו סעודות מצוה בהצטרף אלו התנאים הנאמרים באמת מפי סופרים אשר מפייהם אנו חיים.

לכוין באכילתו שיהיה בריא וחזק לעבודת ה'

ראשונה צריך לכוין באכילתו לשיהיה בריא וחזק לעבודת האל ית"ש ולהיות גומל נפשו איש חסד דהיינו לברר ולהוציא לאור כל נצוצי הקדושה הדבוקים בכל אשר יאכל ואשר ישתה וצריך להתפלל על מזונו קודם כל אכילה והוא חיוב גדול כמבואר בזוהר (ואני קטן סדרתי נוסח תפלה להוציא הכוונות שאמרנו בפה כי יש תועלת בהוצאת הפה לזכירת הלב וגם יועיל להשרות קדושה על האכילה בפרט שכונתו לשמים וסמכתיה בבית תפלתו בס"ד).

כוונת אכילה מספה"ק ראשית חכמה

והנה הקורא בספר הקדוש ראשית חכמה בעיניו יראה כוונת האכילה אשר שוו בשיעוריהן עם הקרבנות אשרי ילוד אשה אשר ידו משגת להיות בונה בשמים עליותיו ע"י אכילותיו ובלבד שיכוין לבו לשמים וישמטה הדברים כדת וכהלכה וטהור ידיים יוסיף אומץ ליזהר בנטילת ידיים כהוגן וכתיקון חז"ל.

ליזהר לומר הברכות כהלכה ובכוונה הראוי

וחרדה ילבש בבואו לברך את קונו אשר הזמין מזונו ושאר הנאות מה מאד צריך ליזהר לברך הברכות כתיקונן אות באות תיבה בתיבה. ומה גם בהזכרת ה' כל עצמותיו יאחזמו רעד כי את המלך ה' צבאות רם ונישא ישא ברכה ואם לא יזהר ח"ו את ה' הוא מגדף ואחר כונת הלב הן הדברים, לכן צריך ליזהר בכל הברכות ובפרט בברכת הנהנין וביותר בברכת המזון שהיא דאורייתא, לא מפני שהיא ארוכה תהיה חטופה רק ערוכה כדת וכהלכה והוא דבר שהדעת מחייבו ועין רואה בנוהג שבעולם אפילו בברכת הדיוט כ"ש וק"ו בבאו לברך למלך הכבוד איום ונורא אשר מחסדו הגדול הרשנו לברכו ולהזכיר שמו הנכבד והנורא ולמצוה יחשב לנו וקובע לנו שכר וברכה על הברכה לכן צריך ליזהר לאמרה כהלכה.

לומר הברכות בקול רם, שהקול מעורר הכוונה

וגדר לזה לומר כל הברכות בקול רם כי הקול מעורר הכוונה וידע נכונה אם בירך ולא יכנס בספק ויהיה זוכה ומזכה לענות אחריו אמן וילמדו ממנו שאינם בקיאים. וגם צריך ליזהר לקיים דברי חז"ל לטבול פרוסת המוציא במלה ג"פ ולא יעבור במקום שאפשר כי כל דבריהם עומדים ברומו של עולם. וצריך לישב בכבוד על השולחן כי על שולחן המלך הוא אוכל.

מעשה נורא מה"ר ישראל נאגארא בזמן האריז"ל

ידיוע מעשה ה"ר ישראל נאג"אר בזמן האר"י ז"ל שהיה משורר על שולחנו בקול נעים והיו מתקבצים מלאכי השרת כבמזמזמי חתן וכלה, והיו זרועותיו מגולות מפני החום, וקול מן שמיא נפל ברחו לכם מאצל האיש הזה שממעט בכבוד שמים שאינו יושב בכבוד על השולחן אשר לפני ה', ותכף ברחו כולם. והרב האר"י היה רואה מביתו את המראה הגדול הזה, וגלה סודו להר"י נאג"אר, וחרד הרדה גדולה וקשט עצמו וישב בכבוד, וחזר לשורר כבראשונה, וחזרו מלאכי השרת להתקבץ כבתחלה.

לכן הירא את דבר ה' כלו אומר כבוד. וצריך ליזהר לאכול בדרך ארץ ולא בדרך הרעבתנים והגרנרנים שאמרו עליהם בזה"ק שהם מסטרא דעשו דכתיב ביה הלעימני נא והוא נבזה ונמאם בעיני אלקים ואדם.

שלא למלאות כריסו באכילה גסה

וכן צריך ליזהר להיות אוכל לשובע נפשו ולא ימלא כרסו לצבות בטן באכילה גסה כי שם הרגיעה רשעה כל הולך על גחון בונה מכון ליצה"ר שכן כתבו המקובלים שכל מה שמוסיף בחול יותר על כדי שובעו מוסיף כח בסט"א ומחזיק את יצרו הרע שיתגבר עליו ומה גם המרבה בסעודת הרשות ושמחת מרעות מוסיפין כח גדול בסט"א שכמו המצוה תתעלה ומוספת כח בפמליא של מעלה בהיותה נעשית ברבים כל קבל דנא העבירה שהיא נעשית ברבים הלא היא ברבת ומוספת כח אל הסט"א.

כמה רעות עושה האוכל יותר מדאי

וכבר כתבו חכמי המוסר שהאוכל יותר מכדי ספוקו כמה רעות עושה. א' שעובר על בל תשחית ועוד שמאבד זמן האכילה וזמן היציאה ואם יתקלקל האצטומכא ויהיה טרוד הרי ג' זמנים ואם יחלה וימות הרי זה מתחייב בנפשו לכן שומר נפשו ירחק מאכילה ושתייה מרובה לא יאכל אלא כשירעב ולא יאכל עד שישבע לגמרי אלא פחות מעט וכתב הראב"ד שהמושך ידו מהמאכל שערב לחכו לכפרת עונותיו חשוב כאלו התענה וכמזבח כפרה והרי זה פקח שאוכל לשובע נפשו וחשוב כאלו התענה והאוכל לש"ש לא ילך אחר הערב לחיך ומזיק לגוף אלא אחר המועיל לגוף אעפ"י שאינו כ"כ ערב לחכו וביותר צריך ליזהר משתייה מרובה כי אש היא עד אבדון תאכל ועצומים כל הרוגיה רבים שתו שו"ד שתו שוד ושבר בגבולם רע להם ורע לעולם. וכבר חז"ל הפליגו בגנותם ובפרט לת"ח יגדל הכאב אם ישתה ויצא מן השורה בין עמי הארץ מי ש"ש מתחלל על ידו ואשרי משכיל יכלכל דבריו במשפט.

ספרי מאיר עינים

אין דער אידישער שפראך

צוזאמגעשטעלט און ארויסגעגעבן בעזר השי"ת דורך:

אברהם זילבערשטיין

מגיד שיעור אין ישיבת באבוב בני ציון

*

- [א] על חמשה חומשי תורה (האלט אינמיטען איבערדרוקען) – ה' כרכים
- [ב] ראש השנה ויום הכיפורים (כרך אחד)
- [ג] סוכות (כרך אחד)
- [ד] חנוכה (כרך אחד)
- [ה] פורים-מגילת אסתר (כרך א'), ד' פרשיות ופורים (כרך א') (גייט איבערדרוקען)
- [ו] הגדה של פסח (כרך אחד) – חדש
- [ז] פרקי אבות (ב' כרכים) – חדש
- [ח] שבועות (כרך אחד) – חדש
- [ט] פרק המפקיד (איבערגעטייטשט פרק המפקיד, גמרא רש"י)
- [י] תפלה [של חול] חלק א' (מן ברכות-הודו)

• מכתבים למערכת •

כיבוס בגדים בחוה"מ מספק

ב"ה.

למרן הגאון האדיר רבי אלכסנדר אליעזר שליט"א
האם מותר לכבס בגד בחול המועד מספק אולי
יצטרך זאת במועד.

בברכת כהנים באהבה כעתירת
גמליאל הכהן רבינוביץ

מח"ס "גם אני אודך", ו"פרדס יוסף החדש" על המועדים

*

הערות לגליון דמשק אליעזר לחג השבועות תשפ"א

בעמוד ג' הובא מספר אשל אברהם בוטשאטש בענין ברכת
שהחיינו, ומשמע דקאי אדלעיל בענין השיעור של ל' יום, ויש
לציין שמכאן ואילך חושבנא, והוא איירי בכל אופן, אף בכה"ג
שמעיקר הדין יש לברך, אבל בזה"ז נשתקע מלברך, ואין מברכין
בשום פנים ואופן.

עוד שם באותו עמוד, איתא בהאי לישנא: בליל שב"ק טרם
עליתי על יצועי, בקשתי מן הרבש"ע שיגלה לי סוד על מה ולמה
אירע כעת האסון הגדול בל"ג בעומר במירון, וחלמתי שהראו
אותי איזה בית המדרש שמשוחחים שם בעת התפילה, ובאמצע
חזרת הש"ץ וקריאת התורה (ושם הבית המדרש לא אגלה בלי נדר),
ובזה קיבלתי התשובה.

אמנם באמת יש לעיין אם יש בזה תשובה מן השמים, לפי מה
שאמרו חז"ל במס' ברכות דף נ"ז ע"א, אמר ליה קיסר לרבי
יהושע ברבי חנניא אמריתו דחכמיתו טובא אימא לי מאי חזינא
בחלמאי אמר ליה חזית דמשחרי לך פרסאי וגרבי כך ורעיי כך
שקצי בחוטרא דדהבא הרהר כוליה יומא ולאורתא חזא אמר ליה
שבור מלכא לשמואל אמריתו דחכמיתו טובא אימא לי מאי
חזינא בחלמאי אמר ליה חזית דאתו רומאי ושבו לך וטחני כך
קשייתא ברחיאי דדהבא הרהר כוליה יומא ולאורתא חזא, עכ"ד
הגמ'. הרי מבואר מזה דהחלומות הם מהרהורי הלב במשך היום,
וא"כ מעכ"ת שלכאורה חישב מזה כל היום, ובפרט טרם השכיבה,
אין ממשות בחלום זה. - אבל וודאי שאף בלי זה אסור לדבר
בביהמ"ד בשעה שהציבור מתפללין, עיין שוע"ה סימן קכ"ד.

ועכ"פ אם החלום נפרך אין שום ראייה דמשום זה באה, ויש הרבה
דברים למה עונשין באים לעולם, ועיין מסכת שבת דף לב:-לג.
ועיין בספר דרך ה' להרמח"ל שכתב דלפני ימות המשיח הרבה

איבער צושטעלן האנט מצות פאר די דרום אמעריקאנע אידן

אמע"כ מערכת הגליון דמשק אליעזר.

איך האב געזעהן די שיינע מעשה איבער די האנט מצות
וואס איר האט געשריבען בשם אייער טאטען דעם משילע רב,
איך האב געוואלט מוסיף זיין אן ענליכע סיפור וואס איך האב
געהערט פון הרה"ח ר' יהודה הכהן ראזענבערג ז"ל, די מנהל
בית אופה דקו"ל דסאטמאר, וואס האט מיר פארציילט.

איין יאר איז די מצות וואס מ'האט געשיקט קיין ארגענטינע
מיטן שיף זיך אויפגעהאלטען, און ס'איז געקומען נאנט צו פסח,
און די מצות איז נאכנישט דארט, און מזוייסט נישט וואס גייט
זיין. מ'האט זיך אריינגעלייגט מברר זיין וואס דא גייט פאר, און
ס'איז אויסגעקומען פון די שיף קאמפאני אז די מצות וועלן נישט
אנגעקומען בעפאר חול המועד פסח, און מעגליך גאר אינגאנצען
נאך פסח. איז וואס טוט מען דא?

איז רבי יודל ז"ל געגאנגען, ס'איז שוין געווען דאן חודש ניסן,
ווען די בעקעריי איז זייער פארנומען מיט פילע אפוינטמענטים,
און מען האט אנולירט (געקענסעלט) אלע אפוינטמענטים פון
איין גאנצן טאג, און מייחד געווען דעם גאנצן טאג נאר פאר די
פרישע ארגענטינא מצות, און דערנאך האט מען צוגעשטעלט
נאך שעות ביינאכט פאר אלע אפוינטמענטים, און מ'האט
באצאלט אווער-טיים פאר אלע ארבעטערס וואס האט
אפגעקאסט א שיינעם מאיאנטעק פון געלט. און דערנאך האט
מען ארויסגעשיקט די פריש-געבאקענע מצות מיט א פליגער
קיין ארגענטינא, וואס דאס האט אפגעקאסט גאר אסאך געלט,
אלעס כדי מזאל האבן כשר'ע האנט-מצות אויף פסח אינעם
ווייטן ארגענטינא.

רבי יודל האט מיר שפעטער געזאגט, אז אלעס וואס מ'האט
פארדינט יענעם יאר אינעם גאנצן יאר, איז אויסגעגאנגען כדי
צוצושטעלן מצות פאר די ארגענטינא אידען.

צ. וו.

וויליאמסבורג

הערות המערכת: פון דא זעהט מען די געוואלדיגע מסירות
נפש פון די אידן פון פריערדיגע דור, אפילו פאר אידן וואס זיי
האבן פערזענליך נישט געקענט.

הערות לגליון דמשק אליעזר

פרשת בהר בחקותי תשפא

בגליון קס"ב לפר' בה"ב תשפ"א, בעמוד ג', מובא מאמר חז"ל כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו קורעין לו גזר דינו "של שבעים שנה", וצויין למקור שבת קיט: זהר ג' ב' ברע"מ. אמנם במס' שבת ליתא לתיבות אלו "של שבעים שנה".

עוד הובא שם באות ז', בס' ראשית חכמה (שער הקדושה פרק י"ד) כתב וז"ל: והמדברים בביהכנ"ס בשבת, יש בידם מלבד עון שיחה בטלה, גם ענף חילול שבת.

ולפי זה מובן היטב דברי התוס' במס' שבת (דף קיג: ד"ה שלא יהא דבורך של שבת כדבורך של חול) שכתבו וז"ל: אומר ר"ת כדאמר בויקרא רבה (פ' לד) ר"ש בן יוחי הוה ליה אימא סבתא דהות מישתעיא סגיא אמר לה אימא שבתא הוא שתקה משמע שאין כל כך לדבר בשבת כמו בחול, ובירושלמי אמרי' בטורה התירו בשאלת שלום בשבת, עכ"ל.

ובענין מה שהאריך שם בעמוד ו-ז בעניני צדקה וגמילות חסדים - הנה יש לי שאלה נחוצה שנוגע לי מאוד בכל יום ויום, והוא כי הרבה ענינים ומוסדות התורה והצדקה שולחים דרך הפאסט ענוועלאופ'ס שיחזירו להם צדקה, האם גם זה הוי בגדר שבא העני לתבוע צדקה, דהדין דיש מצות עשה של 'פתוח תפתח את ידך' והלאו דלא תקפוץ ולא תאמץ, וא"כ הוי בגדר שאלה חמורה אם צריך להחזיר ולשלוח מעות, ובפרט ביש סטעמפ, וגם באין סטעמפ יש לעיין.

והנני בזה בברכת יישר כח מעיקרא על מה שיענה לי בחזרה.

הכ"ד ברוך מיללער

פה כולל תורה ויראה דרב"י מסאטמאר וויליאמסבורג - סניף זופניק

*

ב"ה

למרוץ הגה"צ הגר"א קנפלר שליט"א

חשבתי רמוז יקר בעזרת החונן לאדם דעת

ועתה יגדל נא כוח ה'

בפרשת שלח כתוב: וְעַתָּה יִגְדַל נָא פֶּחַ אֲדֹנָי פֶּאֶשֶׁר דִּבַּרְתָּ לְאֹמֶר. (במדבר י"ד י"ז). והנה ראשי תיבות וסופי תיבות: "יגדל נא", בגימטריא "אמן", רמוז שבכוח עניית אמן ממש מגדילים כוח של ה', וזה יגדל נא כוח ה'.

ויש להטעים עוד ב"ה שהאותיות הנשארות באמצע [מהמילים "יגדל נא"] זה "גד", היינו "מזל טוב" (ראה רש"י בראשית ל' י"א, בא "גד", בא "מזל טוב" וכו' ע"ש), רמוז שבכוח עניית אמן כראוי, בא מזל טוב לאדם ולכל משפחתו.

וכן "גד", גימטריא 7, רמוז לז' ימים בשבוע, שבכולם יזהר מאד בעניית אמן כראוי, ועל ידי זה יגדל נא כוח ה'. אכ"ר.

בברכת כהנים נאהבה כעתירת

גמליאל הכהן רבינוביץ

מח"ס "גם אני אודך", ו"פרדס יוסף החדש" על המועדים

מאורעות רעות יבואו לעולם שלא יהיה להם הסבר אנושי, והוא רק בבחינת נורא עלילה (כך שמעתי, ולא ראיתיו עדיין בפנים).

עוד שם בעמוד ו', כתוב לאמר: ונראה להביא ראיה מהלכות שבת סימן ש"ב סעיף א', שכתב המחבר המנער טלית חדשה, שחורה, מן הטל שעליה, חייב שהניעור יפה לה כמו כיבוס. והוא שמקפיד עליה שלא ללבשו בלא נייעור, ע"כ. וכו'.

ולענ"ד אין לדין זה שום שייכות להא דסימן ש"ב, דשם יכול להיות שיש לו דין חדשה, אע"פ שאין לו עוד שמחה, ופשוט הוא.

עוד שם כתב: שם איירי במי שעשה אותו המצוה וכבר בירך עליה, אלא שלא נתכוין, אז לא יברך שנית. אבל כאן שלא בירך כלל על הטלית, רק בירך על הטלית, בוודאי דלא יצא, וצריך לברך שוב על הטלית.

הנה יש כאן ט"ס, שכתב "שלא" בירך על הטלית, רק בירך "על הטלית", והוא סתירה.

הכ"ד ברוך מיללער

פה כולל תורה ויראה דרב"י מסאטמאר וויליאמסבורג - סניף זופניק

*

שלום וברכה.

היה להרב שליט"א גיליונות בענין אבלים ויארציט, אשמח באם תוכלו לשלוח לי אותם.

הגיליון היה בשנת תש"פ העעל"ט

בהזדמנות זו נודה לכם על פעולתכם הנשגבה בהוצאת הגיליון הזה, ולהשקות צמאים וטובים במאמרים נפלאים באמירה נפלא ובלשון צח.

ויהי רצון שחפץ השם בידכם יצליח

בברכה מרובה

משפחת ווידער ירושלים

*

ב"ה. להגאון האדיר רבי אלכסנדר אליעזר שליט"א.

כוכות עניית אמן כראוי ובא לציון גואל, ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב.

חשבתי ב"ה רמוז, הנה סופי תיבות: "ובא לציון גואל ולשבי", בגימטריא "אמן", רמוז כוכות עניית אמן, יתקיים בנו במהרה ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב.

בברכת כהנים נאהבה כעתירת

גמליאל הכהן רבינוביץ

מח"ס "גם אני אודך", ו"פרדס יוסף החדש" על המועדים

ALEXANDER KNOPFLER

1564 - 48 STREET
 BROOKLYN N.Y. 11219
 TEL: (917) 755-4864
 FAX: (718) 437-3388

אלכסנדר אליעזר קנאפפלער

בלאאמי'ז הגה"צ מוהר"ד יצחק נפתלי קנאפפלער זצוק"ל
 אבדק"ק משילע יצ"ו, ומח"ס קני המנורה
 ונכד מוהר"ד רפאל אהרן קנאפפלער זצוק"ל
 אבדק"ק טיניע יצ"ו, ומח"ס מגורת אהרן
 ולמעלה בקודש עד רבינו הרמ"א ועוד, ז"ע ועכ"א

מענה למכתב הערות לגליוני "דמשק אליעזר"

אל מעלת כבוד הרב הגאון המופלג כש"ת מוה"ר ברוך מיללער שליט"א.

קיבלתי שתי מכתביך הנחמדים וגם נעימים, והנני מכיר טובה על ההערות המחכימות שהנך שולח אלי, ובדעתי עדיין להיפגש עמך אישית כדי להעיר, וכעת הנני להעיר ולהאיר בדבריך, כדרכה של תורה.

ראשית בדבר מה שכתבת על החלום בענין האסון במירון בל"ג בעומר דהאי שתא, דדברי חלומות לא מעלין ולא מורדין, מפני שחשבתי מזה כל היום, וא"כ אין בו ממש. הנה אין זה כלל, דבשלמא אם הייתי חושב על איזה איש מיוחד, או על איזה ביהמ"ד מיוחד, היה בדבריך ממש. אבל היות שלא חשבתי משום ענין פרטי, ורק בקשתי מהשי"ת שיגלה לי בחלום הלילה מהו הסיבה, א"כ הגם שהנני עסוק בדברים אלו במשך כל ימי חיי, אין בזה להפריך החלום שנתגלה לי על איזה ביהמ"ד (הגם שאינני רוצה לגלות מי הוא זה ואיזהו).

- 8 -

ובדבר השאלה ששאלת, כמה שהרבה מוסדות התורה והצדקה שולחים דרך הפאסט ענוועלאופים שיחזירו להם צדקה, האם גם זה הוי בגדר שבא העני לתבוע צדקה, ובפרט ביש סטעמפ, עכת"ד בקצרה. לענ"ד התשובה לזה פשוטה למאוד, כי בדרך כלל לא נשלח במיוחד למע"כ, רק יש קאמפאני שקנה איזה רשימה, ושולח לכל הרשימה ביחד, ולא היה הכוונה להאיש במיוחד, וא"כ בוודאי לא הוי בגדר שהעני תובעו. הגע בעצמך, אם עני נכנס לביהמ"ד הגדול שיש שם כאלף אנשים או יותר, ומכריו דרך מייק שאיש עני הוא ורוצה צדקה, האם הוי כאילו ביקש מכל אחד ואחד במיוחד, או מי שיעמוד ברחובות ואומר כל השומע קולו יבא ויתן לו צדקה, האם נקרא שביקש מכל אחד ואחד במיוחד, לא כן הוא, וכן מצינו בהלכות עדות, דכל שלא ייחד עדיו לא הוי בגדר אם לא יגיד. אמנם בהא מודינא לך, שאם שלח אחד מכתב מיוחד למע"כ, אז שפיר הוי בגדר שאלה אם הוי כעני העומד בפתח או לא. אבל בדרך כלל הם קונים רשימה ושולחים לכולם, ולית דין צריך בושש. [ולמען השלימות אגיד, שהכרתי אנשים יקרים שאף שקיבלו הרבה בקשות דרך הפאסט, טרחו לענות לכל מכתב ומכתב, עכ"פ בדבר מיעוט, ולא שלחוהו ריקם].

[ואגב אורחא, הרבה פעמים שולחים הזמנה לחתונה, ומניחים שם כרטיסי חזרה (ריטערן ענוועלאופ), ולפעמים יש ג"כ סטעמפ, והנה אם הוא בלי סטעמפ או אינני עונה, אבל אם שולחים בסטעמפ אני מקפיד לענות בברכת "מזל טוב", דהנה יכול להיות ג' סיבות למה איש שולח כרטיס חזרה, א) רוצה לקבל ממון להשתתף בהוצאות החתונה, ב) שצריך לידע כמה מגות להזמין לסעודת החתונה, שלפי חשבוננו כמה אנשים יבואו להסעודה, לפי זה עושה ההזמנה, ג) שרוצה לקבל ברכת "מזל טוב". ולכן אני עושה כן, שהנני שולח לו ברכת מזל טוב, ואז הוא שבע רצון ומרגיש טוב, שעכ"פ החשבתי הענוועלאופ שלו עם הסטעמפ, ואני משתתף בשמחתו בלבי ע"י שהנני שולח לו ברכת מזל טוב].

העולה מהנ"ל:

בקאמפאני שקנה רשימה אין עוברים על לא תאמין, כיון שהם עצמם אינם יודעים למי שלחו, רק קנו רשימה, והדפיסו לעיבעל'ס, ושלחו לכולם ביחד מבלי לבדוק מי ומי הנשלחים.

אבל אם שלח במיוחד אליו דרך ידידות, זה כבר בגדר שאלה שצריך הוראת חכם.

והיינו אם שולח עם סטעמפ, אז הוא בגדר שאלה מה צריכים לעשות בזה. אבל אם שולח בלי סטעמפ, ומחייב אותו להשים סטעמפ בעצמו, אז יש לעיין ולדון שאולי אין עובר כלל.

- ב -

ואגב הנני להעיר במה שכתבת במכתב הערות לגליון דמשק אליעזר לחג הפסח תשפ"א, בזה"ל: לענ"ד פשוט כמ"ש הגר"א (סי' תמ"ד ס"א) דס"ל להזוה"ק דאין דין סעודה ג' בשבת זו, מאחר דאין יכול לצאת אותו רק בפת, וצריך לאוכלו אחר חצות וזה לא שייך בשבת זו, משו"ה אין דין סעודה ג' בשבת זו, וכ"כ בערוך השלחן (ס"ו), ולפי"ז לא קשה מידי דהא דאמר רשב"י דמעולם לא בטל מג' סעודות זה שייך רק כשיש דין של ג' סעודות, ולפי הנ"ל מובן מאוד דברי רש"י פסחים (יג. ד"ה מזון) שכ' "ולא שלש" ולפי הנ"ל פשוט הוא, ועיין בפנ"י שם, ומה שכ' מעכ"ת בעמ' ק"ו. וזה סיעתא לר' גמליאל ראבינאוויטש בעמ' קנ"ח דאין דין ג' סעודות ביוה"כ שחל בשבת אפי' להשלים בדברי תורה ע"ש, ע"כ דבריך.

והנה לשון רש"י שם, מזון שתי סעודות. ולא שלש, דכל שלש סעודות דשבת ערבית שחרית ומנחה, וערב פסח אסור לאכול מן המנחה ולמעלה, עכ"ל. ואין מזה ראיה שלא לאכול סעודה שלישית, אלא כיון שאין אוכלים אותו בזמנו, רק מחלקים הסעודה, א"כ שוב אין צריך מזון יתר לסעודה זו, כיון שבעצם אוכל כל מה שרגיל לאכול בסעודה אחת, אלא שמחלקו לשנים.

ועוד ראיה שיש דין שלש סעודות בערב פסח, ממה שהבאתי מס' מועדי הסופר, דכשחל ערב פסח בשבת היה מרן החת"ס זי"ע מקיים סעודה שלישית בדברי תורה, שכן העיד הג"מ רבי יונתן שטייף זצ"ל (הובא דבריו בספרא רבא דישראל, עמוד קצ"ו), אמנם לא ברירא אם בצפרא דשבתא אכל רק סעודה א', ולעת ערב קיים הס"ג בד"ת, או שחילק את הסעודה בצפרא דשבתא קודם זמן איסור אכילת חמין לכ' סעודות, ולעת ערב כדי לקיים את הס"ג לעת ערב, קיימה בד"ת כרשב"י. ואם כן הגה"צ רבי יונתן שטייף זצ"ל כתב שיתכן שנמל ידיו (והרי יש דיעה אחת שיכולים לצאת ידי חובת סעודה שלישית גם קודם חצות), והוא היה אחד מן הצדיקים שזכינו בדורינו אלה לאחר המלחמה, אשר כ"ק מרן רביה"ק בעל דברי יואל מסאטמאר זי"ע ועכ"א אמר עליו שהוא בעל רוח הקודש, וידוע שפע"א בא לעריכת השולחן של מרן מסאטמאר זי"ע בליל שב"ק, ואמר רבי יונתן שרק עד הדגים יכול לאחוז ולהבין עבודתו בקודש של הרה"ק מסאטמאר, אבל מן הדגים ואילך אין אתו יודע עד מה. וידוע כי הרה"ק מסאטמאר זי"ע כשהספיד את הגאון הגדול מוה"ר מיכאל דוב ווייסמאנדל זצ"ל, אמר שהיה סבור שאני והוא (רבי מיכאל בער) ור' יונתן (ה"ה הגה"צ רבי יונתן שטייף זצ"ל) נלך ביחד לקבל פני משיח צדקינו. וא"כ אם הוא אמר שיתכן שנמל ידיו, ידע מאי דקאמר.

והנני בזה ידידו הדורש בשלומו ובשלום תורתו הרמה

אלכסנדר אליעזר קנאפפלער

מוצש"ק לסדר זאת חוקת התורה שנת תשפ"א לפ"ק

מודעה משמחת

זעהט אין די קומענדיגע 2 בלעטער, די אלע ספרים און חיבורים וואס מיר האבן שוין ארויסגעגעבן במשך די יארן, די ספרים קען מען נישט באקומען אין קיין שום ספרים געשעפט, וויבאלד ס'איז נישט געמאכט געווארן פאר ביוזנעס אדער פאר געלט.

אויב ווילט איר באקומען איינע פון די ספרים וואס ווערן דערמאנט אין די קומענדיגע 2 בלעטער, קענט איר שיקען צו אונז אייער נאמען און טעלעפאון נומבער און אדרעס, און ס'וועט אונז זיין א כבוד און אן עהרע אייך צו שיקען, און איר קענט מאכן דערפון וויפיל קאפיעס איר ווילט, און געבן פאר אייערע גוטע פריינט, און ידידים אין אייער בית המדרש, וכל המרבה הרי זה משובה.

אלכסנדר אליעזר קנאפפלער

ALEXANDER KNOPFLER

1564 - 48 Street

Brooklyn N.Y. 11219

TEL: (917) 755-4864

FAX: (718) 437-3388

Email: 7554864@gmail.com

דזלע וזמשקע מתזרת רבנותי לאחריים (יומא כ"ה):

קובץ גליוני דמשק אלעזר	קובץ גליוני דמשק אלעזר	קובץ גליוני דמשק אלעזר	קובץ גליוני דמשק אלעזר	קובץ גליוני דמשק אלעזר	קובץ גליוני דמשק אלעזר	קובץ גליוני דמשק אלעזר	קובץ גליוני דמשק אלעזר	קובץ גליוני דמשק אלעזר	קובץ גליוני דמשק אלעזר
בדד י	בדד פ	בדד ח	בדד ז	בדד ו	בדד ה	בדד ר	בדד נ	בדד ב	בדד א
מפרדז עניינים	תשפ"ב	תשפ"א	תשפ"ב	תשע"ט	תשע"ח	תשע"ז	תשע"ז	תשע"ח	תשע"ז-ע"ח
ספרי דרב אלכנדר אליעזר קנאפליעך שליט"א	ספרי דרב אלכנדר אליעזר קנאפליעך שליט"א	ספרי דרב אלכנדר אליעזר קנאפליעך שליט"א	ספרי דרב אלכנדר אליעזר קנאפליעך שליט"א	ספרי דרב אלכנדר אליעזר קנאפליעך שליט"א	ספרי דרב אלכנדר אליעזר קנאפליעך שליט"א	ספרי דרב אלכנדר אליעזר קנאפליעך שליט"א	ספרי דרב אלכנדר אליעזר קנאפליעך שליט"א	ספרי דרב אלכנדר אליעזר קנאפליעך שליט"א	ספרי דרב אלכנדר אליעזר קנאפליעך שליט"א

Calligraphix 710436 034

עשות ספרים הרבה אין קץ (קסלת יב יב)

א שכולי שבת מחלת בשבת לבוש וכסות זום	א שוב טוב מאירות זעינונו שוכר מצוה	א עת לבקש עת לקבץ לקח א לקח ב	א זבחתי זבחי זבחי זבחי	א זבח אליעזר זבחי זבחי	א זבח אליעזר זבחי זבחי	א מנודת אהרן קני המנודה קני יקרה	א קנאפליעד משפחת ספרי
ב זום	ב זום	ב זום	ב זום	ב זום	ב זום	ב זום	ב קנאפליעד משפחת ספרי
ג זום	ג זום	ג זום	ג זום	ג זום	ג זום	ג זום	ג קנאפליעד משפחת ספרי
ד זום	ד זום	ד זום	ד זום	ד זום	ד זום	ד זום	ד קנאפליעד משפחת ספרי
ה זום	ה זום	ה זום	ה זום	ה זום	ה זום	ה זום	ה קנאפליעד משפחת ספרי
ו זום	ו זום	ו זום	ו זום	ו זום	ו זום	ו זום	ו קנאפליעד משפחת ספרי
ז זום	ז זום	ז זום	ז זום	ז זום	ז זום	ז זום	ז קנאפליעד משפחת ספרי

~ תוכן הענינים ~

של הגליון המוגדל - ל"ו עמודים

עמוד ב' - ב"ג: בענין קריאת שמע בתפילין דרבינו תם לפני סוף זמן קר"ש [הערה לגליון עלים לתרופה פרשת בהעלותך תשפ"א].

עמוד ב"ד - ב"ה: בענין אמירת ז'אני תפילתי' שב"ק במנחה ביחידות, ובענין אמירתו ג' פעמים [הערה לגליון פרדס יהודה].

עמוד ב"ו - ב"ז: מעשה נורא של הגאון ר' ישראל נאגארא ז"ל בזמן הארז"ל, בענין לישיב בכבוד אצל השולחן בעת האוכל [העתק מספה"ק פלא יועץ, ערך "אכילה ושתייה"].

עמוד ב"ח: רשימה של ספרי "מאיר עינים" אין דער אידישער שפראך, צוזאמגעשטעלט און ארויסגעגעבן בעזר השי"ת דורך: אברהם זילבערשטיין, מגיד שיעור אין ישיבת באבוב בני ציון.

עמוד ב"ט - ל': מכתבים למערכת: איבער צושטעלן האנט מצות פאר די דרום אמעריקאנע אידן / כיבוס בגדים בחוה"מ מספק / הערות לגליון דמשק אליעזר, לחג השבועות תשפ"א / גיליונות בענין אכלים ויארצייט / כמה רמזים יקרים בענין עניית אמן / הערות לגליון דמשק אליעזר, פרשת בהר בחקותי תשפ"א.

עמוד ל"א - ל"ב: מענה למכתב הערות לגליוני "דמשק אליעזר", בענין סעודה שלישית בער"פ שחל להיות בשבת, ובענין אם צריך ליתן ממון למוסדות השולחים בקשות דרך הפאסט, ואם יש נ"מ אם שמו על הענוועלאופ סטעמפ או לא.

עמוד ל"ג - ל"ה: מודעה משמחת - להשיג הספרים והחיבורים שיצא לאור על ידינו במשך השנים.

עמוד ב' - ג': דברי תורה לפרשת מקץ תשפ"א, ווהוא מוסר השכל לדור הזה].

עמוד ד' - ה': בענין אם יש היתר לשמוע מוזיק בימי הספירה, בעת צער ופחד.

עמוד ו': מכתב "למה תתראו" - התורה חסה על ממזנם של ישראל.

עמוד ז': דעת תורה ודעת קדשו של מרן רביה"ק בעל דברי יואל מסאטמאר זצוק"ל זי"ע ועכ"י אמן ואמן - בענין הנסיעות לקברי צדיקים ומקומות הקדושים.

עמוד ח' - ט': דרשת נעילת החג - פסח תשפ"א לפ"ק, ביאור נפלא במשנה ד"כל ישראל" ומשנה "דבי תנניא בן עקשיא" שאומרים בפרקי אבות.

עמוד י': בענין אמירת קדיש לאחר עלינו - במקום שאין אבל או חיוב.

עמוד י"א - י"ב: ליקוטים נפלאים בענין פתיחת שערי גן עדן להעונה אמן ואמן יהא שמייה רבה.

עמוד י"ג - י"ד: בענין אחזת הציצית בתפילין דרבינו תם, [הערה לגליון עלים לתרופה].

עמוד י"ד - ט"ז: הערה לקובץ זרע יעקב ניסן תשפ"א לפ"ק, בענין גיל החינוך.

עמוד י"ז - י"ח: סיפור לשבת קודש, שסיפר הגאון ר' יחזקאל אברמסקי ז"ל מח"ס "חזון יחזקאל" נכד הרידב"ז, ממה שאירע אצל זקינו הגאון הרידב"ז זצ"ל, בענין להכין השולחן לשבת קודש מאז יום ה'.

עמוד י"ט - כ': מכתב לכבוד המערכת "דאם אידישע ליכט" ומערכת הגליון "עונג שבת", בדבר החשיבות של ספרי קריאה כשרים לתשב"ד בשפת אידיש המדוברת.

